



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Breviario Concionatorio, Strenæ, Fidelis Prophetissa Concionibus de B. M. Virgine serviens, Conciones Occurrentes & Funebres

Tylkowski, Wojciech

Oliva, 1686

Capvt VI. Beatam dicit Virginem omnis generatio Sanctorum in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51821)

Propter quod *Leo Imp: orat. de Assumpt.* sic Virginem allocutus. Ave Volu-
men commodissimum, in quo Verbum Dei scriptis mandatum est, per quod gravi
servitutis iugo oppressi in perpetuam libertatem vindicati sumus. Hinc eam *Gregorius*
contempl. de B.V. cap. 4. vocat Libertatem à Deo ædificatam Creaturæ inferiori
S. Ildesons lib. de B.V. cap. ult. Libertatis nostræ nobilissimum titulum.

CAPUT VI.

Beatam dicit Virginem omnis gene- ratio Sanctorum in particulari.

I. Sancti universim Beatam dicunt.

Quia illis omnibus excelsior.

Quia ut docet *S. Athanas. serm. in Evangel.* Spiritus S. in Virginem descendit et
omnibus virtutibus essentialibus, induens eam gratiâ, ut in omnibus gratior
sa esset. Juxta *Gregor. in 1. Reg.* Altitudo Mariæ super omnes Sanctos refullit.
Ex *Ildesonso* concluditur *serm. 2. de Assumpt. B.V.* Sicut est incomparabile quod gessit,
& ineffabile quod peperit, ita est incomprehensibile præmium gloriæ, quod meruit.
Unde *Andr. Cret.* affirmat *orat. de Assumpt.* Excepto Deo solo est omnibus altior.
Eadem ferè verba habet *Epiphân. orat. de laud. B.V.* Solo Deo excepto cunctis su-
perior existit. Quæ explicare videtur *Laur. Justinian. serm. 2. de Nativit. Virg.* Nullus
mortalium quamvis donorum celestium numerositate sit præditus Virgini valet
coæquari. Patriarcharum utique Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, omni-
umque Sanctorum merita B. Virgo transcendit. Nam juxta *Damasc. serm. de Nativit.*
B.V. Totius Divinæ gratiæ charismate plena fuit.

Demonstrativè id deducit *S. Bernardinus Art. 2. cap. 8. tom. 1. serm. 61.* Secundum
Dionysium in Regno cælorum omnium inferiorum dona in superioribus in tanta
excellencia sunt, quod quasi multa est comparatio, nisi sicut est circumferentia ad
suum centrum: cum ergo B.V. super omnem ordinem sit, in tantum quod per se
faciat ordinem incommunicabilem, Sequitur quod super omnes inferiores ordines
tam Angelorum, quam hominum simul sumptorum, ipsa impropotionaliter (quod
nota verbum impropotionaliter) id est quasi sine ulla proportione & comparatione fuerit
fuerit

fuit ad infinitum nulla proportio,) & quidquid est gloriæ in omni inferiori glorificata natura tam Angelica quam humana, multò excellentius est in Virgine Matre Dei, nec dubium hoc reddat omnium beatorum aliorum multitudo numerosa, & magna, quia hic nihil facit ad rem majoritas gloriæ essentialis, seu substantialis, nam in spiritualibus id est majus, quod melius reputatur, unde plus de substantiali gloria est in Seraphino unico, quam in reliquis omnibus eò inferioribus.

Hanc improprietatem planè eodem sensu ac superius notavimus *s. Damasc. orat. de dormit. Virg.* innuit. Dei Matris & Servorum Dei est infinitum discrimen. Et *orat. 2. de Assumpt.* Solo Deo excepto cunctis superior existis. *Damas. serm. de Nativit. B. V.* Quidquid majus est, minus Virgine, solumque Opificem illud opus supergreditur. Et rursus. Inter animas Sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & everta, merita singulorum & omnium titulos antecedit. Et ibidem docet Virginem ita cæteros Sanctos superare gratiâ, ut sol cætera astra splendore, imò plus in illa inaccessibili luce perlucens, (Virgo in Deo) sic utrorumque spirituum hebetat dignitatem, ut sint quasi non sint, & comparatione illius, nec possint, nec debeant apparere. *Bonav. opusc. de laud. Virg. cap. 6.* Tanta inundatio gratiæ, tanta profunditas & magnitudo fuit in Maria, ut ipsa benè mare plenum dici possit, juxta illud *1. Paralip. 16. Tonet mare & plenitudo ejus.* Sicut in mari aquarum sic in Maria sunt congregationes gratiarum. Unde Scriptum est *Gen. 1. Congregationes aquarum appellavit Maria.* Dicitur quoque *Eccles. 1. Omnia flumina intrant in mare, omnia flumina sunt omnia gratiarum dona, quæ intraverunt in Mariam, juxta illud Sapientis Eccles. 24. In me omnis gratia viæ & veritatis.*

Quàm plenum sit hoc mare, quàm illud gratiæ plenitudine redundet *Presbyter & Doctor Ecclesiæ* docebit nos *s. Hieron.* explicans illud *Eccles. 14. In plenitudine sanctorum detentio mea.* Ubi ait. Ideo in plenitudine sanctorum detentio Mariæ fuit, quia in mirifica perfectione sua plenitudo perfectionis omnium Sanctorum illi non defuit. Et *Andr. Cret. orat. de dormit. B. V.* ubi sic eam invocât. O Sancta & Sanctis Sanctior! & omnis Sanctitatis Sanctissime Thesaurè. Et *Dionys. Caribus. lib. de laud. Virg.* Sanctitate Virginis major esse non potest, non quia Deus absolutâ suâ potentiâ ampliorem nedum Virgini, sed alijs quoque præstare possit: sed nec decet nec utiq; fiet ulterius. Mariæ sanctitas quodammodo infinita est. *Guillelm. Paris. alius ab Episc. in Rosario.* Si gratiæ omnium Sanctorum Patriarcharum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & omnium Electorum, etiam comprehensis novem Ordinibus Angelorum ponerentur in una statera, & sola gratia hujus Virginis in alia, multò gravior appareret. Et *s. Thomas Cantuar. ex revel. accepta loquitur apud Maur. de vita Deip.* Majorem gloriam habet ipsa sola, quàm omnes simul Angeli, & Sancti. Et *Ecclesia Romana* id illi appropriat ex *Proverb. 31. Multa filia congregaverunt divitias,*

divitias, tu supergressa es universas. Quia ut Chrysp. Jeros. serm. de s. Maria. Grand plena es, quia tecum est universus gratiæ thesaurus.

Albert. Magnus in Bibliis Mar. ex cantic. quasi dictis rationem subjungit. Ex parte dantis est diversitas doni, quia cum dans det secundum rationem, & ratio respicit finem, majus donum dat, quod dat ad majorem finem, ut Imperator majus dat donum ad essendum senatorem, quam cui dat ad essendum simplicem servitorem, sed dabatur Mariæ gratia ad essendum Matrem Dei, & omnibus alijs dabatur ad essendum servos & ancillas Dei: sicut ergo improportionabiliter majus est esse Matrem Dei, quam esse servum Dei, ita improportionabiliter erit majus donum ad essendum Matrem Dei, quam ad essendum servum Dei, & ex hoc patet quod major gratia intelligi non potest, nec puræ creaturæ participari, quam esse Matrem Dei per naturam. Idem lib. de laudib. V. cap. 69. 71. & 76. tradit hanc regulam pro formandis de Virginis celsitudine discursibus. Dubium non est quin Mariæ tribui conveniat quidquid boni pura quævis creatura vel fecerit vel receperit. s. Ephrem serm. 1. de laudib. B. Virg. Inviolata, integra, planeque pura ac casta Virgo Dei Genitrix Maria, Regina omnium, Spes desperantium, Domina nostra gloriosissima, eademque optima, ac præcellentissima, sublimior Cælitibus, candidior solis radijs, atque fulgoribus, honoratior Cherubim, & multis oculis claris spiritibus perspicacior, sanctior Seraphim, & incomparabiliter omnibus supernis exercitijs gloriosior.

Enumerat septem præcellentias *Ambros. Spiera Tarvisinus in suo Quadrag. serm. 4. sabbato post feriam 4. Cinerum*, quibus R. V. cæteros antecessit, scilicet: pretiosa naturali conditione, summâ luciditate, summa illuminatione, singulari directione, stupenda unione, firma duratione & supremâ collocatione. *Pelbartus verò in Stellarum lib. 1. p. 1.* Supra verba. Fecit mihi &c. ait. In his Mariam celsiorem Sanctis esse. 1. In æternali prælectione. 2. In singulari sanctificatione. 3. In naturali perfectione. 4. In incontaminabili purificatione. 5. In Virginali fecunditate. 6. In Divinali inhabitatione. 7. In mentali illustratione. 8. In Maternali dignificatione. 9. In hujus mundi salvatione. 10. In omnis doni exuberatione. 11. In supereminenti exaltatione. 12. In universali veneratione.

Thom. de Kemp. ad Novit. 12. ita stellas explicat. 12. stellæ sunt 12. prærogativæ regnantis ejus claritatis, quas habet respectu omnium aliorum Civium supernorum. Respectu enim Ecclesiæ militantis, habet 4. specialia superlucencia dona misericordiæ operibus plena, quia præ cæteris omnibus exaudit benignius, condescendit humilius, agit virtuosius, succurrit frequentius, sicut experientia docet in arduis Ecclesiæ causis. Item respectu Ecclesiæ triumphantis, habet istas

4. eminent-

4. eminentes prerogativas, quia caeteris omnibus collocatur in caelis altius, resplendet lucidius, amatur ferventius, honoratur amplius, sicut dignum est sentire de eius gloriosis meritis. Item respectu Summae Trinitatis beatificantis habet
4. similiter prerogativas sive stellas cunctis sideribus clariores, quia praeter ceteris omnibus aeterna Trinitatis gloriam contemplantibus ipsam Sanctam Trinitatem intuetur limpidius, afficitur erga illam lucidius, contemplatur intimius; & fruatur illa super omnes in caelo felicius, de quibus nemo dubitare debet amplius.

Petrus Cespicius in Triumpho B.V. die 8. haec privilegia specialia ponit. 1. Quod sit Mater Dei. 2. Quod nullam unquam malam inclinationem senserit. 3. Toto vitae tempore nunquam peccavit. 4. Conceptit e Spiritu S. 5. Peperit absq; dolore, & laesione Virginitatis. 6. In caelum cum corpore assumpta. 7. Ad dexteram Filij sedet. *Alexius de Salo lib. Methodi admirabilis amandi*, has numerat excellentias. 1. Est aeterna praedestinatio. 2. Sine macula conceptio. 3. Puritas Virginalis. 4. Maternitas Dei. 5. Obumbratio Spiritus S. 6. Plenitudo gratiae. 7. Secretariatus Summi Monarchae. 8. Contemplatio continua. 9. Exaltatio super omnes creaturas. 10. Imperium in totum universum. 11. Mediatrix officium. 12. Omnibus veneratio.

2. Angeli Beata[m] dicunt.

Quia Virgo illorum est venerationis objectum,

Richard. a S. Laur. lib. 1. cap. 2. Ter ad minus in Cantibus in persona Angelorum quaeritur: Quae est ista? non tantum quia personae mirantur excellentiam, sed forsitan quia dulce sibi nomen desiderant responderi: sicut enim antiquis Patribus, Isaia, & caeteris nomen Domini in desiderio erat, ut scilicet inter homines nominaretur Christus, ut qui totus erat in caelo, effunderetur in terram, sic Angeli nomen Mariae desiderabant nominari, & in notitiam effundi, ut non intra terrae terminos clauderetur, sed etiam celebre haberetur in caelis. Cant. 3. *Quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhae & thuris?* Quod etiam ex eo procedere potest. Quia ut *S. Anselm. serm. de Concept.* In aeternitate consilij sui statuit Deus Mariam Dominatricem & Reginam fore Angelorum. *B. Laur. Justin. ser. de Amanc.* Gabrielem nunciantem describens ait. Gratiae plenitudinem in Maria Caelestis Nuntius cognoscens, salutat illam tanquam sibi Dominam, honoreque dignissimam. *S. Bonav. in 3. distinct. 9. art. 1. q. 3. in cap.* Quoniam excellentissimum habet nomen, ita quod excellentius purae creaturae convenire non potest, non solum viatores, sed etiam comprehensores, non solum homines verum etiam Angeli eam quadam prerogativa speciali reverentur. Imo juxta *Damian. serm. de Assump.* Sicut sol solus orbem illuminat, sic haec sola solidiori lumine Angelos illuminat. *Bernardin. tom. 1. conc. 5. cap. 6.* Electa est ut sol ad irradiandam totam multitudinem Spirituum Beatorum.

Præ-

Præterea Bernardus hom. 1. super Missus. Honorate SS. Angeli, vestri Regis Matrem, qui nostræ adoratis Virginis Prolem, ipsum utique nostrum pariter ac vestrum Regem, nostri generis Reparatorem, vestræ civitatis Restauratorem. Et certe colunt eam, ut exaltatam supra omnes suos choros. *S. Antonin. 4. p. tit. 15. cap. 20. par. 15.* Plus distat Virgo à Seraphim in dignitate, & gloriâ, quàm Seraphim à Cherubim, sed Seraphim per excellentiam dignitatis ordinem habet superiorem ad Cherubim, ergo Virgo est super Hierarchiam Angelorum. *S. Thomas opusc. 8.* Et dixit Angelus, *Dominus tecum.* Quasi dicat; deo exhibeo tibi reverentiam, quia tu familiarior es Deo, quàm ego: nam Dominus est tecum, Dominus inquit Pater cum eodem Filio, quod nullus Angelus nec aliqua creatura habuit. *Luc. 1. Quod enim nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei, Deus Filius in utero. Hsai. 12. Exultate laudate habitatio Syon, quia magnus in medio tui sanctus Israel.*

Aliter ergo Dominus cum B. Virgine, quàm cum Angelo quia cum ea ut Filius in Angelo ut Dominus; In ea Spiritus S. fuit ut in templo. Undè dicitur *Temples Domini, Sacramentum Spiritus S.* *Luc. 1. Spiritus Sanctus superveniet in te,* sic ergo familiarior est cum Deo quàm Angelus, quia cum ipsa D. Pater, D. Filius, Deus Spiritus S. scilicet tota Trinitas. Undè cantatur de ea: Totius Trinitatis nobile Triclinium. *S. Chrysost. serm. de B. V. Vis cognoscere quantum hæc Virgo sit præstantior cœlestibus potentibus? illæ cum timore & tremore assunt faciem velantes suam; hæc humanum genus illi offert, quem genuit.*

S. Epiphani. serm. de Deip. sic eam probat Sanctiorem Cherubim & Seraphim. Illi enim avertuntur cum nequeant spiritualem ignem Divinitatis fixis oculis intueri; Hæc autem apertis oculis fixè intuens incomprehensibilem & formam expertem oculum illius cum desiderio, & osculo salutabat. Exercitus Angelorum qui sunt scabellum pedum Christi procedentes nec videre possunt nec contingere. Hæc verò labra labris conjungens incomprehensum salutabat.

Alium adhuc titulum propter quem Angeli SS. maximâ veneratione profitentur Virginem, advertit *S. Anton. 4. part. tit. 15. cap. 14. parag. 3.* Angeli recipiunt illuminationem, perfectionem, & beatificationem à Jesu per quem omnia restaurantur in cœlo & in terra, ergo B. V. cum sit Mater Jesu, causa est aliqua gloria Angelorum, ut aptè dicatur Mater eorum.

Undè juxta *Damasc. orat. 2. de dormit.* Hodierno die (festo Virgini) choreant agunt Angeli, plaudunt Archangeli, Virtutes concelebrant, Principatus exultant, Potestates lætantur, Dominationes gaudent, Throni diem festum agunt, Cherubim laudibus efferunt, Seraphim gloriâ afficiunt, nec minus ipsi gloriâ afficiuntur, cum gloriâ Parenti gloriam tribuunt. Breviter *S. Athanas. serm. de Deip.* Beatam te prædicant omnes Angelorum & terrestrium hierarchiæ, à quibus & in cœlis benedicuntur & in terra beata prædicantur.

3. Beatam dicunt Virginem Patriarchæ & Prophetæ.
Quia Virgo illorum solatium.

Principium sumamus ab Adamo, qui dedit generi humano principium. De illo sic habet Servus Dei Petrus Geremias *serm. 1. de Annunc.* cum in hunc modum de S. Virgine loquitur. Ecce Virgo quæ lætificavit Patrem suum Adam, tristem de peccato suo, & fuit sibi revelatio facta de Virgine illis verbis, dictis à Deo serpenti, *Inimicitias ponam inter te & mulierem.*

Sed amplius aliquid docet S. Bernardinus *tom. 1. serm. 61. art. 1. cap. 2.* cum ait. Adam & Eva ex propria transgressione non solum mortis sed & annihilationis exterminium meruerunt; sed propter reverentiam & singularissimam dilectionem, quam habebat ad Virginem, Deus eos præservavit, quia eam ab æterno super omnes creaturas Deo non uniendas, quo creandæ sunt, superexcessivè dilexit; propterea præservati sunt Protoplasti nec ut merebantur in nihilum redacti. Ratio hujus est, quia hæc benedicta Puella erat in lumbis Adæ secundum feminalem rationem. Addit Lyraus *in Trysagio.* Revelatum fuisse statim in paradiso nomen Virginis ad plenum primorum Parentum solatium. Et certè Bernardus *serm. super signum magnum ait.* Longè ante Patribus (Hæc S. Virgo) est repromissa, mysticis prænunciata miraculis, & oraculis Propheticis. Progredimur ad Sethum Filium Adami, sed in varietate opinionum, & ipsi opinamur.

Narratio sic habet ex *zonara lib. 5. Annal. Constantinopoli* inventum est sepulchrum in quo aureæ tabulæ inscripta hæc legebantur: Christus nascetur ex Virgine & ego credo in eum. *Alij vero ita habent.* Propè Constantinopolim inventa est aurea lamina in sepulchro, quod alij Hermetis Sapientis Ægyptij, alij Platonis crediderunt. Lamina ejusmodi inscriptionem habuit: Christus nascetur ex Maria Virgine, credo in eum. Sub Constantino & Irene Imperatoribus, iterum me sol videbis. Referunt hanc historiam Paulus Diacon. *hisor. miscell. lib. 23. Anno 774. Sigibertus An. 782. S. Antonin. summa p. 4. tit. 15. c. 31. parag. 2.* Hoc cadaver ut fortasse alicujus edocti à Prophetis aut Patriarchis fidem veram, sinerem mihi persuaderi; ita non assentior ijs qui volunt esse Sethi: cum aliam pro ipsa asserant cadaveris repetitionem Genebrardus *Chronici lib. 31. cap. 26.* vel Geerbrandus à Leydis *Ord. Carmelit. in Chronico Comitum Hollandiæ & Episcoporum ultrajectensium.* Res sic habet: Anno 1374. jussu Sybillæ Hungarorum Reginae cum facultate Babyloniorum Soldani vallem Josaphat ingressi fossiores invenerunt sepulchrum lateritium, & in eo cadaver integrum miræ magnitudinis, barbâ promissâ, & capillis maximis, ovinis pellibus integris obvolutum, & quidem capiti subjecta erat integra pellis ovilla longa triginta pedes, ad caput cadaveris tabella reperta, quæ literas hebraicas incisas

L

hoc

hoc sensu referebat. Ego Seth tertius Filius Adæ credo in IESUM Christum Filium Dei, & in Mariam Matrem ejus de lumbis meis venturos. Hæc oculatus testis Joann. Villarius transcripsit Joanni de solertia Socio Genebrardi. Item testatur Martinus Polonus Episcopus Cosentinus, & ex eo Rodericus Sanctius Episcopus Palentinus p. 3. hyst. Hyst. cap. 40. ac tandem Bzovius Anno 1231. num. 9. Angelus in sermone de Virginis excellentia quem dictavit S. Brigittæ cap. 8. Describit solatium quod accepit Abraham cum illi fuit revelata S. Virgo. Creditur quoque Abraham de hac futura Filia (Maria) magis quam de Isaac filio suo exultasse, atque majori charitate quam Isaac filium suum dilexisse. Et postea. Præcius itaq; Abraham hanc Virginem quæ Deum pareret de generatione sua debere procedere, plus de ipsa sola consolatus est, quam de omnibus filijs & filiabus suæ stirpis.

De Moyse narrat quod sequitur S. Methodius bom. de Purific. dum explicat illud Exodi 34. Ignorabat quod cornuta esset ejus facies ex consortio Dei, sic commentatur. Nonne Moyse ille magnus propter figuras intellectu difficiles, quæ te Virgo (S. Virginem alloquitur) tangebant, diutius in monte commoratus; ut ignota te (ô Casta) Sacramenta edoceret, sed non tam facillè hunc Prophetam mittamus, ille ut habet orat. 2. de Assumpt. Damasc. per simulachrum quoddam & umbram Mariæ tantus Legislator & Princeps creatus est. Hoc est apud rubum & ardentem, & incombustum. Ubi cum ipse solatium accepisset, sive per se sive per suos solatium de Virgine S. posteris transferipit, uti est apud P. Kircherum in prodr. ubi exiguæ rupi hæc verba incidit. Deus concipere faciet Virginem, & ipsa pariet Filium, Davidis solatium. Colligamus ex Brunone Astensi lib. 5. senten. cap. 1. ubi hæc habet. De hac Civitate (id est Maria) verè gloriosa & magna dicuntur nos solum ab hodiernis, sed & ab antiquis Patribus & Angelis. Nonne enim valde gloriosum est, quod de ea ipse David Pater ejus in hoc eodem psalmo dicit: Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus. Quantum solatium laudes suæ Filie tantas & tam veras prædicare! Davidi est dictum psalmo 131. De fructu ventris tui ponam super solum tuam. De quo Tertull. Venter iste non est ipsius Davidis qui parturus non erat, sed nec uxoris ejus, aliquem ergo de genere ejus ostendit, cuius ventris futurus esset fructus, Caro Christi, quæ ex utero Mariæ floruit. Aug. in psal. 131. De fructu ventris, quia de femina natus est Christus, quo Vir non accessit. Salomon in Cantic. totus est in describenda Virgine. Isaias ita describit futuram Virginem ac si jam natam conspexisset, ac præcipue cap. 7. De illa Jeremias cap. 30. Novum creavit Dominus super terram, semina circumdabit virum. De illa Daniel. sub imagine montis de quo abscissus lapis. De illa Ezechiel. 44. Porta hæc clausa erit, non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam.

Quod

Quod in hunc modum exponit *S. Hieron. in Exech.* Hæc est Porta orientalis semper clausa & lucida, operiens in se vel ex se proferens Sancta Sanctorum, per quam Sol iustitiæ & Pontifex noster secundum ordinem Melchisedech ingreditur & egreditur, quatenus enim clausa erat, ejus perpetuam Virginitatem indicabat.

Sequitur *Elias 3. Reg. 18.* Contemplatus è mari ascendentem nubeculam, Dominæ hujus nomen intellexit, & ei sacellum præ gaudio ac veneratione, quod usque ad Annum Dni. 83. perduravit, erexit, uti docet *Joan. Patriar. Thom. à Jesu Olivarius. Marc. Alegrius in paradiso Carmeli decoris,* & insinuare videtur *Gregor. 13.* De Elia certè habet *s. Method. hom. in Purif. ubi S. Virginæ in hunc modum affatur.* Puritatis tuæ ô Virgo Elias præcius Propheta atque Imitator in spiritu, cum esset vitæ illius igniferæ, coronam sibi colligavit in hunc usque diem Divino suffragio morte superior declaratus. *De Eliseo idem ibid.* Te quoque ejusdem Eliæ Successor Eliseus à Sapiente Magistro his sacris initiatus, tanquam jam existentem quæ tamen nondum existebas, præfigurans, supra naturam signis quibusdam esse asseruit.

Verùm tantisper è Judæa genteque fideli in Ægyptum & ad Idololatrias ad visendum captivum Ieremiam Prophetam digrediamur. De illo hæc habentur: Descenderat in Ægyptum cum reliquijs Iudæ Ieremias, popularibus æquè suis ac gentilibus multo commodo Propheta, sed non multus illius labori respondit fructus. Videbant Ægyptij Deos suos ligneos, & lapideos, sensu omni destitutos, & solo artificio, quod ipsimet impenderant cæteris faxis potiores: sed prævaluerunt apud eos veritate doctæ majorum fabulæ; prædixit itaque Propheta (uti *Author Ezech. & Comestor*) fanorum & idolorum ruinam postquam Virgo peperisset Filium, ac nè simul cum verbis oblivio prædictionem sepeliret, statuam è ligno, quæ Virginem cum Filio referret Ægyptijs reliquit, religiosè in adyta, ac templa recepere monumentum, postea ad musæa Regum Ptolomæorum transtulerunt, è lignis Serhim facta creditur; ideoque non canosa, hæc Anicium in Galliam per *S. Ludovicum Regem delata.* Refert hæc *Divus Dorotheus M.* & quædam addit in sinopsi, ut sequitur.

Ieremias signum dedit Sacerdotibus Ægyptiacis, quod oporteat eorum idola concuti, & decidere per Servatorem Puerum ex Virgine nasciturum, & in præsepio jaciturum. Propterea nunc etiam Virginem in lecto, Infantem in præsepio collocant, & adorant. Et cum causam olim Ptolomæus percontaretur, responderunt mysterium esse ipsis à majoribus traditum, quod illi à *S. Propheta* acceperunt, quorum fides quomodo impleta indigitare potius quam dicere decet.

Reliquos Patriarcharum ac Prophetarum breviter complectimur cum *S. Ephrem init. de laud. B.V.* ubi hoc elogio S. Virginem exornat. Spes unica Patrum, Gloria Prophetarum, Lætitia Sanctorum, & Lumen probatissimorum, Abraham, Isaac, & Jacob, Decus Aaron, Splendor Moysis, & Vellus Gedeonis, Coetus Hierarchiarum, omniumque Sanctorum ac Virginum Corona, ob immensum fulgorem ac splendorem inaccessa. Quod extendit ad detentos in limbo *Rubilius Episcopus Recanatenfis in Magnificat lib. 2. cap. 22. dub. 7.* Qui erant in limbo ad Mariam ut eorum Liberatricem & Advocatam suspirabant. Quia ut docuit *S. Bernardinus tom. 1. serm. 61. cap. 2.* Omnes liberationes & indulgentias factas in veteri testamento non ambigo Deum fecisse solum propter hujus benedictæ Puellæ reverentiam & amorem, quibus eam Deus in sua prædestinatione præhonorandam cunctis operibus suis ab æterno ordinavit.

Sed jam Viris illustribus Veteris testamenti missis Sanctas illas Heroinas producamus. De Eva quod Mariæ fuerit typus loquuntur passim *Sacri Scriptores*. De Sara idem asserit *Hieron. in Matth.* De Rebecca juxta ejusdem interpretationem in nomine hebr. Nomen ipsum testabitur, quod vel significat *Ovem*, & sic optime Virginem depingit, quæ agnum genuit, vel significat *Videntem principia*: certè Virgo Sacra vidit singulari modo Principium per quod facta sunt omnia, vel idem dicit quod *Sceleris visum*, vidit & illa summum scelus Judæorum dum cruci Filium affigerent, vel *Arcana Numinis ineuntem*, quis magis intuitus quam ea, in quam Spiritus S. supervenit, qui solitus Prophetas sermone arcanorum implere?

Cum Maria Sorore Moysis confert *S. Ambrosii exhort. ad Virg.* nostram Virginem, dum ait. Terrâ ac mari clausum Hebræorum populum Virgo per maria portas duxit. In Evangelio Authorem mundi & Redemptorem Virgo generavit. Quid Juditham, Estherem commemorem? Quid alia minora nominem?

4. Beatam dicit Antiquior Synagoga Judæorum, Quia ejus magnas excellentias agnovit.

Synagogæ nomine, hæc potissimum Rabbinos, antiquioris verò, eos qui circa tempora Christi nati floruerunt, accipimus. Omitto nihilominus illud quod narrat *Egesippus libr. supplementi. Evang. verit.* de Simeone illo qui Christum in ulnis accepit, de quo hæc habet. Cū esset Rabbi & in Synagoga interpretaretur *Isaia 39. Ecce Virgo* (Hebraicè, Halma) *conspicit*, delevit H. ut esset sensus. Ecce Juvenula quæ vox indifferens ad Virginem & Juvenem nuptam. Sed Divinitus litera restituta. Idem fecit secundò, & tertio, sed litera secundò & tertio redijt; ideo ad orationem recurrit, & in ea responsum Spiritus S. accepit: Eum non vitam mortem,

mortem, nisi conspecto Christo Domini. Pulchrum testimonium pro S. Matris Virginitate, nisi *Caspar Sanctius comment. in Isaiam* illud vanum probaret. Ad Rabbinum quem Hebræi magistrum suum seu Rabbenu, & Haccados, seu Sanctum appellant venio, qui tempore Antonini Consulis ante Christum natum vixit. Hic sentit propter Virginem Sanctam mundum conditum, ita enim apud *Galatinum de arcanis lib. 7. cap. 2. loquitur in Galerecia 1. ad sextam Antonini Consulis questionem.* Videns Deus ex Israel excindendam esse petram sine manibus & hæc est Petra primaria ex qua Messias futurus est, qui misericordias suas extendet super orbem totum, huius Petre dilectione, & Messie Filij David Regis eorum creavit Deus hunc mundum. Quod verò nomine Petre intelligat S. Virginem, paulò post patebit. Est in maxima veneratione apud Hebræos *Rabbinus*, quem appellant Haboclesh id est Sanctum. Idem cum Trinitatem indicari professus *Gen. 1. v. 1. & Domini Jesu 38.* etiam SSmæ Mariæ nomen ex *Isai: 9.* elicit, nam locus dictus *Geneleos* sic habet. *וְיָבֹא מִבְּרֵיתֵינוּ*. Hoc est, *Bara elobim.* Deus creavit, per literam *ב* prioris vocis vult Patrem innui, nam Pater *heb בָּרָא* id est per alteram, id est per *ב* Filium, qui dicitur *heb בֶּן* per tertiam *ו* Spiritum qui *heb וְרוּחַ* *Ruach.* JESU verò nomen sic extrahit ex *49. Gen. 10.* ubi sic habetur *וְיָבֹא מִבְּרֵיתֵינוּ*. Id est *iabo scilo velo gbumim.* Venerit scilo ad eum gentes ex his quatuor vocibus decerpit, quatuor initiales literas, ex primo *jod*, ex secundo *ש* *shin. s.* ex tertio *ו* *vau. v.* ex quarto *א* *ain. avb.* quibus simul junctis resultat *וְיָבֹא מִבְּרֵיתֵינוּ* *Jesuab.* id est *Jesus.* Jam tandem nomen Maria ex *Isai: 9. 7.* sic deducit.

וְיָבֹא מִבְּרֵיתֵינוּ. Hoc est *Lamistra learbes*, amplificabitur Regnum. Ex hoc duo prædictus *Rabbinus* infert. Primò Virginitatem illibatam Mariæ, quia in priori voce scilicet à dextris procedendo, 2da litera id est *Mem*, quæ solet semper poni in medio vocis aperta, hic ponitur clausa. Præterea nomen Virginis extrahit prima litera *m.* *Mem.* clausa, secunda *R.* *Reseb*, tertia conflat ex duabus *He* quarum una claudit primum vocabulum, altera sequens inchoat. *unde vult a.* vigere, seu *jodi.* 4ta litera *m.* *Mem* ultima vocabuli aperta & componitur nomen *וְיָבֹא מִבְּרֵיתֵינוּ* *Miriam* hoc est *Mariam.*

Agnovit & maximam quandam excellentiam, nam cum ab eo ibid. *Antonin. Const. ex Psal. 81. Hebr. lect.* Abacum quam plantavit dextera tua, petijt explicari, respondit ibid. *cap. 4. apud Gal.* Similis facta est Abaco Mater Dei, quandoquidem sicut Abacus est armarium quod Principes conficiunt ad collocanda vascula auri & argenti, ut gloriam suam atque opes omnibus ostendant; ita Mater Regis Messie erit armarium, quod Deus construxit, ut in eo sedeat ipse Messias ad ostendendam gloriam suæ Majestatis cunctis mortalibus, per id autem quod ait plantatum, ostendit eam esse primam creaturam Dei, (id est dignissimam) in genere humano.

Agnovit verò Immaculatam Conceptionem *Rabbi simeon ibidem*, cetera summa verborum hæc est. Cum peccatores in die ultimi Iudicij ad diversos confugient Sanctos, ut pro eis orent, omnes se excusabunt, eò quòd & ipsi aliquam maculam receperint. Tandem peccatores recurrent ad primum hominem (id est dignissimum) immaculatum de quo dicitur. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Primum autem hominem hic *Rabbi* vocat Matrem Melsia. *Rabbi Haccados* asseruit propter illam Israellem appellatum populum Dei. *Ibid. cap. 11. ad sextum* petrum Antonini Consulis, ubi hæc sunt verba hujus Rabbini. Dicam tibi quod scriptum reperi à *Rabbi Simeone Filio Joada*, Videns Deus ex Israel excindèdum esse petram sine manibus, quæ est Petra primaria ex qua Melsias futurus est, qui extendet misericordias suas super univèrsum orbem, propterea voluit vocari Israel Patrem univèrsi orbis ac populum suum peculiarem. Quæ verba *Rabbi Nebonia Filius Haccane in epist. arcan.* exponens, sic ait. Hæc Petra primaria est Mater Melsia. Idem docet *Rabbi Jonathas uxoris Filius in zach. 4.* Ibi est juxta lect. Hebr. Et educet petram primariam quæ ita exponitur. Et ex ipsa Petra procedet Melsias Virginitatis Nomen. Dum oraret in spelunca *Rabbi Haccados*, se ab Elia divinitus missum dicit accepisse. Et ad *quest. Antonin. Conf.* sic habet. Quod autem interrogasti, quo nomine Prophetissa vocetur, Maria est Nomen ejus. Hujus Prophetissæ mentem ac cogitationem omnem esse, ut Virginitatem suam conservet, erit enim Virgo mente & actu.

Agnovit idem *R. Haccados*, quòd Virgo nostra esset Prophetissa, nam cum eo quævisset *Antonin. Consul*, quid sibi vellet *Isai: 8.* Et accessit ad Prophetissam etc. sic illi respondit. Sæpe numero in hac quæstione suspensus, & anxius fui, & de quadam ingressus Patrum speluncam, ubi sepulti sunt Adam & Eva, Isaac & Rebecca, & Jacob, & Lia ut ibi orarem, inveni Eliam quem percunctatus sum. Quare notum tibi facio quòd ab ipso accepi. Hæc Prophetissa est Mater Regis Melsia, quem Deus Sanctus & Benedictus se missurum ad Israel pollicitus. Ideo autem Prophetissa, quia tuo vaticinio scit omnia à primordio ad finem usque, quod nemo Prophetarum cognoscere potuit, ipsa enim est omnium Prophetarum Domina & Magistra, & hæc est Halma illa, de qua dixit Salomon *Prov. 30.* Et via viri in Halma, id est via Dei in Virgine. De qua & *Mich: cap. 5.* Et tu Bethleem Ephrata parvula es. Et post pauca. *Propter hoc dabit eos usque ad tempus, quo parturiens pariet.* Præterea de Rege Melsia etiam quem Prophetissa ista paritura est, dixit *Isaias 9.* *Infans natus est nobis, Filius datus est nobis, & erit Principatus super humerum ejus, & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater sempiternus, Princeps, Pax.* Hæc ille longe ante quàm Prophetissa nata esset. Ita apud *Galat. loc. cit. cap. 17.*

Sed ut Iudæos simul expediamus, apponemus hic de quo *Canisius lib. 2. de B.V. cap. 7.* Et ait contigisse circa annum Christi 1220. Honorio III. Pontifice & Friderico 2. Imper: Ferdinando Rege Castella apud Toletum, quod licet nesciat cuius sit Authoris, venit tamen in manus Iudæi, qui vineam dilatando rupem perfregit, in cuius medio librum invenit, Græcâ, Latinâ, atque Hebræâ scriptum linguâ, qui de triplici mundo ab Adamo procedente ad Christum differebat, & de initio tertij mundi hoc habebat. In tertio mundo Filius Dei nascetur ex Virgine Maria, patieturque pro hominum salute.

Speciale quoddam *Ernestus Archiep. Pragensis* advertit, quod scilicet DEus adhuc in veteri lege Virginis natalem mandaverit observari, sed rem totam verbis ejus proponamus. Ita ille *cap. 6. Mariæ*: Maria dicitur nova Luna, id est mirabilis, dissimilis & multum dispar & distans ab ista, quam videmus, in claritate, in stabilitate, in quantitate, in sublimitate. Buccinate in Næomenia tuba, dicit Dominus, id est in novilunio. Nunquid Mathematicus est Dominus, ut jubeat adorare solem, aut lunam, aut stellas? absit. Sed qui digito suo scripsit in tabula: Honora Matrem tuam, fecit quod docuit, & qui dedit, & quando dedit legem hanc honoravit Matrem, præcipiens ut singulis mensibus fieret festum suæ venturæ Nativitatis, maxime in næomenia mensis Septembris, significans illo mense illam fore nascituram. Si ergo Iudæi rebelles & increduli, etiam adhuc toties in anno Nativitatem Dominæ nostræ devotissimè celebrant, licet quid faciant igno- rantes, manifestè patet quomodo ipse Legislator velit, quod nos qui eam accipi- mus in Matrem & Dominam, non verbo & linguâ, sed corde & animo, & toto af- fectu mentis Christo canamus gloriam in solennitate excelssæ Genitricis, & ideo tubis corneis in næomenia buccinari præcepit.

5. Apostoli & Evangelistæ Beatam dicunt, quia facta est illis
Magistra & Exemplar prædicandi.

Testis hujus rei *Eusebius Emis. hom. de Purif.* Nisi ipsa verba Filij conservasset, non ea haberemus, de ejus namque thesauris nos ista accepimus, quæ enim de Christi pueritia leguntur, à SS. Virgine accepta leguntur, quæ non modò verba ista, sed & Pastorum, Magorum, Simeonis & Annæ condidisse in corde dicitur; mirum quæ aliquando revelaret. *Et serm. 2. de Nativitate Dom.* hanc acclamationem facit ad Virginem. O Mater Sapientissima, ô sola talis Filij dignissima! quæ omnia verba hæc ideo in corde suo conferebat, nobisq; conservabat, & memoriz commendabat, ut postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberetur, cunctisque nationibus nuntiarentur. Ut enim *6. revel. 58. tradit S. Brigitta.*
Christus

Christus Dominus adhuc puer cum Matre habitans, multa illi arcana aperiebat, quod non solum putandum est, ut eam magis illuminaret, sed et alios per illam. Inde ut *S. Vincent: Ferrer: serm. de Nativ. Domini* dicit. Virgo Maria melius sciebat Biblia. Ideo *Leo Imper. hom. 6.* eam vocat Elegantissimum scripturæ Divini Verbi Volumen. *Novarinus autem lib. 4. elect. num: 314.* docet. Quod S. Iohannes illa sublimia à Virgine didicerit. Sed & reliqui omnes Apostoli ab ore Virginis penderunt, ab ea quæ docerent accipiendo. *Lucius Dexter in Chronico Anno Christi 34.* Sacra Virgo consilio, luce doctrinæ, & mirabili vitæ exemplo præfider Collegio Apostolico, nihilque grave gerunt illi, quod non ejus consilio ductuque gerant.

Quod confirmat *Arnold. Carnot. tract. de 7. verbis* ad illud. Mulier ecce Filius tuus, Matrem adhuc volens hic ad consolationem Apostolorum reservare superstitem, ut ex his quæ ipsa ab initio & audierat, & viderat, & contulerat in corde suo, Senatus Apostolicus doceretur.

Unde illi acclamat *Rupert. lib. 1. Comm. in cant.* O Beata Maria & Magistra Magistrorum! id est Apostolorum, juxta illud: *Fons horticorum, Puteus aquarum viventium (Cant. 4.) quæ fluunt impetu de Libano.* An quia Spiritus S. illos docuit idcirco tuæ vocis ministerio illis opus non fuit? imò vox tua vox illis fuit Spiritus Sancti; quidquid supplementi opus erat iisdem mortalibus, vel testimonij ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant, ab eodem Spiritu dividente singulis prout vult, ex religioso ore tuo perceperunt.

Idem docet ibidem quod illa in primo illo Concilio Ierosolymitano Apostolorum quæstiones concluderit. *Nam sic ille: Tu Princeps Virgo omnem solvisti quæstionem, ita tamen ut non clamares, neque contenderes. Et lib. 3. in Cantico* hanc Virginis dignitatem in hunc modum exclamando extollit. Tanquam malum panicum in medio tintinabulorum, tu præcipue fuisti Virgo Virginum in adjutorio vel etiam in regimine prædicantium Apostolorum, cujus etiam verba non audiuntur ubi prædicaverunt, opera tamen vel merita non ignorabantur, non minora imò majora tinitu prædicantium.

De docendi munere ejus, & quod Evangelia scribenda dictaverit, clare *S. Bernardus hom. 4. super missus.* Decuit ut ab Angelo Virgo potius quam ab homine mysterium disceret, nè Mater à consilijs Filij aliena videretur, & ut ipsa rerum tempus, & ordinem melius tenens Scriptoribus & Prædicatoribus Evangelij refereret veritatem, quæ planè de omnibus à principio cælitus fuerat instructa mysterijs. *S. Theopban. Episc. Nicenus in Men:* monet hoc ipsum de Virgine fuisse Prophetis revelatum, cum ait *25. Jan. ode 6.* Te ô Virgo Mater præviderunt Prophetæ tanquam librum quendam planè intaminatum, in quo conscriptus esset citus *Dei.* Quin etiã *Jan. 20. ode 3.* Divinorum Vatum asserta, tu ô sola inter omnes be-

nedicta, velut sigillo authoritatis tuæ firmasti, cum pareres Verbum, quod loquebatur per illos.

5. *Bernardus* in hanc rem sic habet alicubi. De hac, & ob hanc & propter hanc, omnis Scriptura facta est, imò totus mundus; quia ex ea Verbum Dei caro factum est. Et *Basilius Seleucus orat.* 39. ita de Virgine nostra loquitur. Paradisus florentissimus Virginitatis, in quo lignum vitæ factum produxit fructus omnibus salutare, & ex quo Evangeliorum fons, in quatuor ora factus, miserationum flumina credentibus diduxit. Idcirco *Greg. Neoces. de Annunc.* Cunctas quidem festorum solennitates, atq; hymnodias decet nos sacrificiorum instar offerre Deo, primam autem omnium Annunciationem SSmæ Dei Genitricis, verbis illis comprehensam, *Ave gratiâ plena*, quæ ab Angelo ad eam facta est, quoniam est prima sapientiæ & salutariæ doctrinæ in novo testamento, illa nobis salutatio à Patre luminum emissa est. Neque solum docuit, sed etiam conservat scripturam, ita *Richard. à S. Laur. lib. 12. de laud. Virg.* Resina cedri quæ de intus erupens exterius apparet in cortice, & significat mundiciam virginitatis, libros conservat à vetustate & tineis, si inde perungantur, quia Sacram Scripturam conservat. B. Virgo à tineis, id est hæreticis, & vetustate, quia gratiam largitur maximè diligentibus se, quæ Scriptura Sacra de die in diem melius intelligatur, ipsa enim relevat profunda de tenebris, & cum sit Doctrina disciplinæ Dei, amicos Dei & Prophetas, id est Sapientes constituit, & ita non permittit veterascere Sacram Scripturam. Hinc *Cyrillus Alex. hom. 6. contra Nestor.* Salve inquit per nos Deipara, Sceptrum rectæ doctrinæ.

Hactenus ostendimus quòd S. Virgo fuerit Magistra Apostolorum & Evangelistarum, eos doctrinam Evangelij edocendo, jam incipiamus declarare quomodo exemplum prædicandi illis, gentesque ad fidem adducendi dederit. Atque in hanc rem facit locus *Isaiæ 40. Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion. Paulus Burgenfis legit.* Tu quæ evangelizas, per hoc intelligendo Mariam, nam juxta *Richardium in 1. sent. dist. 16. q. 2.* Ipsa Divinissima Virgo non solum habuit Sapientiam & Scientiam prout sunt dona gratiæ gratis datæ secundum habitum, sed etiam secundum actum earum ipsaque docuit multas utriusque sexus personas per verba & scripta, id est epistolas, sicut & S. Ignatium, imò & B. Lucam Evangelistam, de multis secretis & Incarnationis mysterijs, quæ ipse præ cæteris descripsit Evangelistis, creditur instruxisse. Quotidie quoq; seu tempore oportuno edocuit felicissimum illud Collegium centum viginti Virginum, ejus obsequio atque regimini deputatum.

Hoc ipsum *B. Brigitta* Virgini attribuit *orat. 1.* In hoc mundo Filius tuus

M

multis

multis annis te permanere permittit, & tunc per tua prudentissima verba, gestus honestissimos, & opera virtuosa innumerabiles Judæos & Infideles Paganos, ad Catholicam fidem convertit. Unde à *S. Ignatio epist. ad Joannem* vocatur nostræ Religionis Magistra. *A Ruperto lib. 1. in Cantic. Magistra Magistrorum. A S. Ephrem de laud. V. Spes Apostolorum unica. Andr. Cret. orat. 2. de Assumpt. Summa Divinorum oraculorum Idea. Orat. in salut. Ang. Præconium verissimum inæstimabilem Dei oraculorum. Idem orat. 2. de Assumpt. Declaratio occultorum & profundorum Divinæ incomprehensibilitatis. Rupert. lib. 4. in Cantic. Sacrarum Scripturarum Sanctarum. Bonav. in laud. B. Virginis. Verus Liber legis. Gregorius. Receptaculum supercælestis lætitiæ & mysteriorum omnium. Rursus ab *Andr. Cret. orat. 2. de Assumpt. Volumen novi testamenti à Deo scriptum. Ab August. serm. 2. de tempore. Magistra gentium. Iterum à Ruperto lib. 1. in cantic. Magistra Religionis ac fidei. A Buteo: in hymno. Os fertilissimum Apostolorum. Ab Hugone de S. Victor. serm. 47. Balsamum mundum universum opinionis optimæ redolentiæ inæstimabiliter adimplens. Ab Anselm. alloq. cel. 21. Candelabrum in medio mundi. Et adhuc ab *Andr. Cret. orat. 2. de Assumpt. Propugnaculum fidei Christianorum. A S. Germ. orat. de zona B. V. Spiritus & Vita Christianorum. Ambros. de Instit. Virg. cap. 7. Aula cælestium Sacramentorum. S. Germ. orat. de Nativit. B. Virg. Sigillum novi & veteris testamenti. Ibidem. Supplementum clarissimum totius Prophetiæ.***

Concludat *Bernardinus tom. 2. serm. de B. Virgine. Ioannes in Apocalip. De Throno ait, scilicet de Maria procedebant fulgura, & voces, & tonitrus, quæ Mater Filij Iesu Christi; parabolas, ænigmata, legalia, mirifica gesta, dicta, opera, avidius exhibit, fidelius credit, sincerius, luculentiusque alij edidit.*

6. Beatam item dicunt Mariam Apostoli & Evangelistæ.
Quia maximo post Deum cultu dignam
consueverunt.

Quanto affectu in Særam Virginem ferebantur Apostoli, cæterique Domini Discipuli verbis exprimere admodum difficile est. Habebant enim hunc singularem erga S. Virginem affectus stimulum Apostoli, quia ut docet *Ubertinus relatus à Cartagena lib. 4. de laud. Virg. art. 16. Per tantæ Matris suspiria & orationes (Spiritu S.) cælitus afflari atque impleri meruerunt.*

Clariss

Clarius idipsum *Baptista Novatus de eminent. Deip. cap. 19. q. II.* Quod B. Virginis preces gratiam Apostolis obtinuerint, per quam ad dignè recipiendum Spiritum S. se disponerent, nemini dubium esse debet. Unde etiam teste *Idiota contempl. cap. 5.* In prædicatione Apostolorum in omnem terram exivit sonus SSmi Nominis Mariæ, & manifestum toti mundo factum est. Inde à *S. Ephem. serm. de laud. Virg.* vocatur Apostolorum Præconium. A *S. Bonav. super salve. Jucundissima* Apostolorum Laus. Hinc ut *Petrus Galestinus in suo Martyrolog.* Assumptionis celebritas ab Apostolis instituta putatur, ut facilè è latinis & græcis concionibus cognosci potest. Sabbatum etiam ab iisdem honori Virgineo consecratum docet *Augustinus Wiebmaus cap. 2.*

Ab iisdem recitatam Salutationem Angelicam in honorem Virginis B. *Alanus Rupensis Apolog. cap. 15. docet. S. Hieron. serm. de Assumpt.* Mariam omnes venerati sunt Apostoli, ejus dilectionis affectu famulati. Hinc eos *Richard. lib. 10. de laudib. Virg.* confert leunculis duodecim stantibus ante thronum Salomonis, & addit. Quod in gradibus stabant, & scabellis, significat quod licet essent sanctissimi, tamen non attingebant tantam sanctitatem. Assistebant verò ut Discipuli Magistræ. Sic enim *Idesons: serm. 5. de Assumpt.* Ut ab ea discerent qualiter arcanum tanti Mysterij & ipsi crederent lucidiùs, & alijs enarrarent, & cum oportunum fuerit, sine omni ambiguitate scriptis mundo relinquerent.

Amedeus Lausanensis hom. 7. de laud. Virg. Voluit enim Dominus IESUS, ut ipso ad Patrem revertente, Apostoli Materno solatio & eruditione fruerentur. Quia ut *S. Thomas de Villanova conc. 3. de Assumpt.* Mariæ propter singularem eruditionem Cælestis Magister ad Patrem undè venerat rediturus, scholam & cathedram suam reliquit, non quidem ut oves suas regeret, sicut Petrus, sed ut Discipulos suos cælesti sapientia quam ab initio didicerat, erudiret, quoniam & propter ingenij vivacitatem, & diuturnioris scholæ assiduitatem, cæteris omnibus Condiscipulis sapientior & doctior habebatur, quam quidem scholam duodecim annis, ut fertur rexit ac tenuit. Nam ut *in cantie. Rupertus.* Vox Virginis, vox Spiritus Sancti fuit, & ejus dona ex ore Virginis perveniebant. Exclamat hic *Idiota contempl. cap. 3.* O Beatissima Virgo Maria Doctrix fuisti Doctorum, & Magistra Apostolorum. Unde & *Beatus Lucas,* cui inter cæteros Evangelistas descriptio Dominicæ Incarnationis attribuitur, Evangelij seriem à te Virgine didicisse traditur.

Certè *Jacobus de Vitriaco* de S. Petro, ut ab eo incipiamus, hoc quod sequitur, narrat *bibl. orient. cap. 44.* Anderadi quæ hodie Fortosa dicitur, Civitas, cum Jerosolymâ transiret Antiochiam Phœnicem circumiens S. Petrus, honori B. Virginis fundavit

Ecclesiam adhuc viventis, & in ea celebravit sacra mysteria, non solum autem à Christianis, sed & à Saracenis in magna habetur reverentia. *Colvenerius in Calendario 1. Aug.* hæc habet: Romæ dedicatio primæ Ecclesiæ à Beato Petro constructæ, illa fuit in fonte olei trans tyberim in honorem B. Virginis. Idem S. Petrus Apostolus in Syria templum B. Virgini erexit, quod teste *Jacobo Virriensi* apud Spinellum edit. Neapol. fol. 400. non solum à Christianis, sed etiam à Saracenis magna habetur in reverentia.

Jam à Petro ad dilectum ejus Coapostolum transeamus, scilicet Paulum, ita ille inter cætera in *Menais 15. Aug. ex S. Sabba* Virgini morienti valedicit. Vale ô Genitrix vitæ, vale primaria prædicationis meæ materia, licet enim Christum in hac vita degentem non viderim, tamen tuus aspectus eum mihi repræsentabat. Hic Paulus eò usque apud Messanenſes in Sicilia cultum Virginis S. prorexit, ut adhuc ad viventem legationem splendidam instituerint. Uti fuse ducit P. *Inchopber.* Idem S. Paulus Corynthum profectus apud Aquilam Ponticum & uxorem ejus Priscillam per sesquiannum hospes scripsit epistolas duas ad Theſſalonicenſes, in quarum altera commendavit illis traditiones Patrum servandas, inter quas teste *Baron. an. 53. num. 14.* fuerunt festa ab Apostolis in honorem B. Virginis instituta. De S. Barnaba ejus Socio narrat *Joan. Castellanus in antiq. Mediol.* Quod cum primo in agro Ticinensi constitisset templum Jovis, ibi expiaverit, & S. Virgini consecraverit, idemque ab eo factum postea Mediolani testantur ejus Ecclesiæ monumenta. S. Thomas Apostolus ut scribit *Barthol. pisanus lib. 5. de laud. Virg. fructu 8.* in orientalem Indiam secum imaginem S. Virginis detulit, ut annunciatum ijs populis vero Deo, Matrem etiam ejus indicaret. Et ut *Maravius in S. Thoma.* Ut facilius ad Christum populos duceret, creditur ejusdem Virginis templa apud Indos fundasse, & quidem in templi fabrica, quod est Meliapore, & à *Cancellato Anno Virg. 87.* S. Thomæ adscribitur id miraculi accidisse.

Memorant Indorum historix *Ausbore Maffeo lib. 2.* Ingenti mole trabem in littus eiecerat mare, quæ neque vi hominum, neque Elephantum moveri poterat, nedum deduci ad eum locum, ad quem Princeps Indus destinaverat; suscipit negotium Divus Thomas trabis deducendæ, dum templo Virgineo cedit. Concessum est. Apostolus zonâ suâ alligatam traxit per milliaria decem & in loco templi Virginei collocavit erectam addito vaticinio, cum eo mare pervenisset, venturos de novo, qui eos fidem docerent, quod demùm accidit, cum *S. Franc. Xaverius* fidem illic restaurasset. Idem Apostolus cum hastis, quibus occubere confingeretur, à Deipara inter manus exceptus, gloriosum reddidit Spiritum, lib- que

que in complexu crucis lapideæ, quam idem erexerat, & omnes ejus terminos fortè in honorem Virginis in lilia fecerat desinare, quæ sanguine ejusdem respersa. (*Ribad. in vita S. Thoma.*) Quæ decimo quinto Calendas Decemb: quoties Evangelium legitur, sanguine illo guttatim perfunditur, festum eo tempore apud Hispanos est Expectationis Virginei partus.

S. Jerosol. primus Episcopus Jacobus, Frater Dni, & Apostolus, ita Matrem Dei in sua Iurgia decantat. Commemoremus SSmam gloriosissimam, immaculatam, benedictam Dominam nostram Dei Matrem, & sempiterna Virginitate præditam Mariam. Et paulò post chorum Sacerdotum sic respondere docet. Dignum est ut te verè Beatam dicamus Deiparam, culpæ prorsus expertem, in quam reprehensio non cadit, Dei nostri Matrem honorabiliorem Cherubim, gloriosiorum Seraphim, quæ Deum Verbum incorrupta peperisti, te proinde verissimè collaudamus, & magnificis verbis extollimus, tibi ò plena gratia rerum universitas gratulatur, Angelorum cætus & hominum genus applaudit, Templum Sanctitatis, Paradisus mundissimæ voluptatis, quæ Spiritus ipse reficitur, & animus recreatur, Gloria Virginum, ex qua Deus corpus assumpsit, & puer factus est, qui ab omni æternitate suâ vi, & potestate cohærens, idem & semper est unus, tuum ille uterum thronum suum fecit, cælisque ipsis reddidit ampliorem. Tibi ò gratiâ plena, mundus acclamat gloria tibi.

A Jacobi prædicatione (*sic Dexter in Chronico ad annũ 308. adductus à Maravio in Apostolis fol. 138.*) Celebratur in Hispania festum Immaculatæ & Illibatæ Conceptionis Dei Genitricis Mariæ. Quod tamen de festo Incarnationis intelligi vult idem *Maravius*. Neq; hunc Sancti Apostoli erga Virginem affectum miraberis, si verba *S. Anselmi* de illa expendis *lib. 4. de Virt. Virg. B. cap. 3.* Apostolorum Apostola Virgo dicitur, per quam principalis ipsis fidei Principibus illuxit doctrina, quam scilicet deinde prædicarunt, & per quam orbem illustrarunt.

Petrus Anton. Beuterus hæc habet in *Chronicis Hispanicis cap. 23.* In fluvij Iberis ripa prope Cæsaraugustam Arragonum urbem B. V. apparuit S. Iacobo, qui eodem loco Angelico jussu sacellum extruxit Virgini, quod contigit circa annum Tiberij Imperat. xx. Multi alij de hoc templo scribunt, nam & miraculis claret, appellatur à Columna. De Ioanne satis est dixisse, quod scripsit *S. Ildesonus serm. 6. de Assumpt.* Quod scilicet præ cæteris Mariam coleret, ac veneraretur eisdemque commendatione magistri sui ad finem vitæ usque quasi Filius Matris assisteret. *S. Hieron. serm. de Assumpt.* Sanè B. Virginem etsi omnes venerant, sunt Discipuli, eique famulabantur affectu dilectionis, Ioannes tamen amplius ac specia-

ac specialius. Idem sensus est verborum *S. Ildesonsi serm. 6. de Assumpt.* Quia *Thomas de Villanova serm. de S. Joan. Evangelista.* Cum Christus dixit in cruce: Ecce Filius tuus &c. impresit statim cordi Virgineo amorem quendam Maternum in Joannem, fortiorem & ardentiolem, quam solet natura matribus tribuere. Visceribus etiam Apostoli reverentiam filialem in Virginem inferuit, qualem nullus filius naturam habet in matrem: Unde *S. Joannes* ipsemet in visione dixit *S. Mechildi.* Ego ex verbis Matris Domini mei tantam consolationem habebam, quod nunquam verbum ex illa audivi, quin speciale gaudium perciperem. Idem tamen (*ut est ibidem*) nunquam *S. Virginis* faciem aspexit, ob magnam reverentiam. Idem saepe coram *S. Virgine* missam dixit, & communionem veluti proprius Parochus impertivit.

Maraccius in S. Joan. Certè *S. Joannis* & *Pauli* enituit erga Virginem veneratione, ad quam etiam ceteros ducebat. Colligi potest ex epistola *Dionysii* ad *D. Paulum* data; quam veram esse probat, & refert *Ferreolus in Maria Anglica lib. 5. cap. 6.* Titulus hic est. Servus, & novissimus vinctus *Dionysius* electissimo vasi caelico *Paulo* Praeceptorum, & Principi salutem. Ipsa epistola sic habet. Confiteor coram Deo, Princeps mihi, ab hominibus non posse percipi, quam ego oculis non tantum mentis, sed corporis vidi, perspexi, atque proprijs oculis intui sum, Deiformem, atque supra omnes Caelicos Spiritus Sanctissimam Matrem Christi Jesu Domini nostri, quam mihi benignitas Dei & clementia Salvatoris, & gloria majestatis Deiformis Virginis Matris ejus ostendere dignata est; quoniam cum à Joanne vertice Evangelij, & Prophetarum qui corpore habitans in terra, quasi sol fulget in caelo, ductus fui ad Deiformem praesentiam altissima Virginis, tantus me immensus Divinus splendor circumfulsit exterius, & plenus irradiavit interius: tanta enim in me omnium odoramentorum superabundans flagrantia, ut nec corpus infelix, nec spiritus posset totius, ac tantae felicitatis insignia sustinere. Defecit cor meum, defecit spiritus meus tantae gloriae majestate oppressus. Testor qui adorat in Virgine Deum, si tua doctrina non me docuisset, hanc verum Deum esse credidissem, quoniam nulla major gloria videri posset beatorum, quam felicitas illa, quam ego infelix nunc, tunc vero felicissimus degustavi. Gratias ago summo, atque optimo Deo, Divinaeque Virgini, atque eminentissimo Apostolo Joanni, & tibi Ecclesiae Vertici, at Principi, qui triumphanti mihi talia clarissime atque clementissime praestitistis.

De S. Andrea in epistola Presbyterorum Achaiae hoc habemus. Quod eximius Virginis ejusdem imprimis conceptus immaculati Assertor fuerit. Sic enim ibi docet. Sicut primus Adam formatus est ex terra antequam esset maledicta: ita secundus formatus est ex terra Virginis nunquam maledicta. S. Mattheus in liturgia quae Aethiopibus reliquit teste Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 60. sect. 1. hæc scripsit. Latere immaculata verè Regina, latere Gloria nostrorum Parentum, quia peperit nobis Emmanuelem. O verè Mediatrix ante Dominum nostrum Iesum Christum, te supplices exoramus, ut memor sis nostri, ora pro nobis ut deleantur iniquitates nostræ. Remunerata affectum Virgo, rem ex Cancellato accipiamus. Anno Virgin. 104. Mercator quidam surripuerat in Creta Insula Virginis S. imaginem, ac cum ea Romam pervenit, & templo imaginem alicui destinavit, sed ab uxore nè id faceret, detentus, ter per visum à S. Virgine prioris consilij admonitus neglexit, atque est ita mortuus. Præbet se Virgo S. filiolarum mortui quinquenni videndam, ac monet, ut imago sua in templum S. Matthiae defertur, quod & factum est.

Quod Concilium Apostolorum constituit festum D. Virginis, & quidem sub titulo Immaculatae Conceptionis, testatur Julianus in Chronico num. 607. Ita & Oieda de Concept. fund. 1. cap. 2. Ostendit quod Conceptionem Divæ hujus prædicaverit S. Andreas, S. Mattheus, S. Thomas, S. Matthias, S. Jacobus minor. S. Bartholomæum pro Virginitate SSæ concionantem audiamus. Ita ille apud Abasiam Babylonicum lib. 8. Hæc Virgo cum execraretur omnem virum, prima omnipotenti Deo vovit. Primam autem dixi, quia ex quo homo factus est ab initio sæculi, nulla hoc votum Deo obtulit. Hæc ergo inter feminas prima constituit in corde suo, ut diceret: Domine offero tibi Virginitatem meam, cum hoc à nullo homine verbo didicisset, nec exemplo ad imitationem videlicet invita constitisset, ut Virgo pro amore Dei specialiter permaneret. Et licet hic Scriptor ab aliquibus rejiciatur, admittitur tamen ab alijs pijs ac doctis Scriptoribus, ut dicitur in epist. B. Virg. fol. 7. Idem Oieda qui supra ostendit quod ex Evangelistis Marcus & S. Lucas qui etiam tot imaginibus Virginis depictis suam erga illam devotionem testatam reliquit.

Eadem procul dubio fuit aliorum ejus Collegarum pietas, & quidem de Joanne ac Mattheo iam dictum est. De Marco aliquid attingamus. S. Marcus Evangelista in sua liturgia. Imprimis SSæ nostræ Intemeratae & Benedictæ Dnæ Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ. Si tamen quis quærat cur tam modica de Virginitate relicta sint in libris sacris? Respondet B. Ludovicus Bertran: in serm. de B. Virgine.

Immaculata

Immacul. Concept. verbis S. Ambrosij. Solùm dicere quod Maria Mater Dei est, supra totum est, quod sub Deo dici potest. Et addit *B. Ludovicus.* Nam universa encomium, laus, & applausus, quæ de Maria prædicari possent, in unico Matris Dei elogio, ac prærogativa clauduntur, seu quod perinde est, in eo quòd nos eam dicamus fuisse Dei Genitricem, sicut illa verba Evangelij testantur: De qua natus est Iesus. Sed in particulari ad devotionem Apostolicam erga B. Virginem descendamus. *B. Alanus de Rupe in Apol. cap. 10.* scribit revelatum fuisse à B. Virgine cuidam Personæ, quòd Apostoli utebantur hac oratione. *Ave Maria* etiam B. Virgine vivente. *Et paulò post.* Quòd D. Iesus frequentissimè in mundo hoc eam orabat, non necessitate, sed exemplaritate, & signanter ad Mariam Divinalem, prout est in Divina intelligentia. Et certè *S. Jacobus in lityrgia.* Ave Maria gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, quia Salvatorem peperisti animarum nostrarum. *Syri, quæ uti Discipuli Apostolorum fuerunt, ita lityrgiam probabilissimè ab Apostolis acceperunt, in qua hæc habent:* Pax tibi Maria, gratia plena, Dominus noster tecum, benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus qui est in utero tuo Iesus Christus sancta Maria Mater Dei dulcissima, ora pro nobis peccatoribus amen. Affectu hic Apostolicus erga Virginem mansit in Discipulis, & certè Romæ adhuc illi tempestuosissimis temporibus cum persecutio Tyrannorum Romæ deservisset Mariano nomini quadraginta fuisse templa erecta testatur *Andreas Fulvius, in Æthiopia à Francisco Alvarez, qui hæc literis mandavit, quemque Thomas Bosius lib. 9. de signis Ecclesie cap. 9.* vocat Scriptorem integerrimæ fidei, visum est templum à Candace Æthyopum Regina in Auxumo magnificentissimè constructum, Deiparæ consecratum, & miraculis olim nobilitatum, & tametsi omnes Æthyopum Reginæ teste *Strabone* Candaces nominarentur, asserunt tamen Æthyopes eam quæ templum istud posuit, illam fuisse cuius Eunuchus baptismo instratus à Philippo Diacono *act. 8.* Ita *Spinellus in edit Neapolit. anni 1613. pag. 400.*

Hic jam aliquot Apostolorum Discipulos adnumeremus. *S. Hieronymus S. Dionys. Areopagitæ Magister, ut idem de illo lib. de div. nom. cap. 3.* hymnos in laudem S. Virginis composuit. *S. Ignatius M. ut Socrat. hist. lib. 6. cap. 8.* hymnos omnes ac cantum, tum specialiter de B. Virg. in Ecclesiam inducit. *S. Romulus Fesulus à S. Petro missus Episcopus D. Virginis imaginem, Apostolorum donum templo extructo honoravit, quæ quòd eò loci prima fuisset, dicitur S. Mariæ Primeranæ. Ugellus in Italia sacra tom. 3. S. Trophimus in Gallias missus postquam Arelathe in palatio locum divino cultui obtinisset, Sacellum Virginis S. erexit. Martyrol. Gall. 29. Dec. S. Paulinus è Divi Petri disciplina Lucæ in Etruria accepit Episcopatum, & statim Divæ templum erexit. *Frauciotes in ejus vita.**

Aliqua

Aliqua horum similia adducimus, ubi ope Virginis gentes ad fidem convertas demonstramus. Studium in reliquis Apostolorum Discipulis par erga Virginem credere licet, quoniam suorum Magistrorum spiritum referebant.

7. Beatam dicunt Martyres, quia & ipsa est plùs quàm Martyr, & Martyrum Corona.

Teste enim *Damasc. lib. 4. de fide cap. 1.* Quos in partu dolores effugerat, passionis tempore sustinuit, utque pro Materno suo affectu viscera sibi lacerari senserit. Undè *Daniel Mallonius ex S. Germano lib. de Christi stigm. cap. 5. num. 16.* docet: quod sanguineas Virgo fuderit lachrymas. Causa videtur dari apud *S. Hieron. serm. de Assumpt.* Quia spiritualiter, & atrocìus passa est gladio passionis Christi, ideo plùs quàm Martyr fuit. Et *B. Ildes. serm. 2. de Assumpt.* Quod si gladius alludit ad *Luc. 2.*) usque ad *animam* pervenit, quando ad crucem stetit fugientibus Apostolis, cum videret Dominum pendentem, etiam plùs quàm Martyr fuit, quia in animo, non minùs amoris, quàm mæroris, & intus gladio vulnerata.

Hinc *S. Bernardus in verba signum magnum ex 2. Apocal.* Verè tuam ô B. Mater animam gladius pertransivit, quando crudelis lancea Filio jam mortuo latus aperuit, ipsius nimirum anima jam ibi non erat, sed tua planè avelli nequibat, ut plùs quàm Martyrem te meritò prædicemus, in qua sensum corporeæ passionis excessit affectus compassionis. Sicut igitur dies illi quibus S. Martyres mortem pro Christo oppetièrunt, (sunt in veneratione;) sic quia B. Virgo die sabbati, quo mortuum corpus in sepulchro jacuit, & ipsa continuato dolore procedentis diei, in magna animi afflictione perseveravit, rectè in ejus honorem sabbatum scilicet universalis Ecclesia consecravit. *S. Anselm. lib. de Excellentia Virg. cap. 5.* Verè pertransivit animam tuam gladius doloris, qui tibi amarior fuit omnibus doloribus rei cuiusvis corporeæ. Quidquid enim crudelitatis inflictum est corporibus Martyrum, leve fuit, aut potius nihil comparatione tuæ passionis, quæ nimirum sua immensitate transfixit cuncta penetrabilia, tuique benignissimi cordis intima. *Sophron. serm. de Assumpt. B. Virg.* Virgo Dei Genitrix, quia in ea parte passa est, quæ impassibilis habetur, ideo (ut ita fatear) quia spiritualiter, & atrocìus passa est gladio passionis Christi, plùs quàm Martyr fuit. Undè constat, quia plùs omnibus dilexit, propterea & plùs doluit, in tantum, ut animam ejus totam pertransiret & possideret vis doloris, ad testimonium eximie dilectionis, quæ quia mente passa est, plùs quàm Martyr fuit, nimirum & ejus dilectio amplius fortis, quàm mors fuit, quia mortem Christi suam fecit.

N

Inter

Inter hæc tamen ut *idem in dialogo de passione*. Stabat juxta crucem inter tot pressuras Filij sui, constanter ipsa sola stabat in fide Jesu firma, & pulchrè stabat ut decet pudicitiam Virginalem. Non se laniabat in tanta amaritudine, non maledicebat, non murmurabat, non vindictam hostium à Deo petebat, sed stabat disciplinata, verecunda, Virgo patientissima, lachrymis plena, doloribus immerita. Et *Guiardus Cameracen. Episcopus serm. 2. de passione Dni*. Has mæroris angustias mæsta quidem, sed salva sui honestate sustinet, nec crines dilanians, nec lachrymis ora deformans, illæsam in omnibus patientiam conservavit.

In Breviario Annuntiarum Antiph. ad laudes de doloribus Virg. Gladius doloris, & lancea amoris pertransierunt animam Virginis, ut plùs quàm Martyr in cælo aureolâ excellentissimâ decorata sit. *S. Paulinus epist. ad S. Augustinum*. Is idem dolor qui Christi corpus in cruce transfodit, cor adstantis Virginis anumque transfixit. Fuit autem tantus ut teste *Damasc. lib. 4. de fide cap. 19*. Cor, viscera, lacerari sibi senserit, intimeque discerpi: Ut teste *Bernardo de laudibus Virg.* Quem olim pariendo non habuit, geminatum Filio moriente sustinuit. Tantus ut teste *Alb. M. super missus*. Vitam ei ademisset, nisi fuisset corroborata Divinitus. Inde juxta *Ildef. serm. 2. de Assumpt.* Plùs quàm Martyr effecta est. Tantus fuit dolor Virginis juxta *Bernardinum tom. 1. serm. 61. artic. 3. cap. 2. et 3.* in omnes creaturas quæ pati possunt divideretur, subito interirent. Procedeat hic dolor ut docet *Antonin. p. 4. tit. 15. cap. 21.* ex amore naturali erga Filium, ex amicitia acquisita cum Filio, ex amore supernaturali in Filium, ex magnitudine acerbisatum Filij.

Hinc *Theophilus Historicus* ait. Planxerat tantùm Maria Virgo affligens se, ut oculi ejus ruberent sanguine, palpebræ tumerent; jam corrosæ erant genæ illius rosæ, etiam lachrymæ sanguinæ de ejus oculis emanarunt propter fletum tam amarum. Et quia juxta *August. lib. 21. de Civit. cap. 26.* Tantum necesse est, ut urat dolor, quantum hæserat amor. Hinc apud *S. Amedeum hom. 5. de Virg.* Vicit omnem sexum, vicit hominem, & passa est ultra humanitatem, torquebatur enim magis, quàm si torqueretur in se, quia supra se incomparabiliter diligebat, unde dolebat.

Hinc *Bonav. serm. 1. infra Epiphan.* Attendamus Mariæ vehementem dolorem, & videbimus quòd non est dolor, sicut dolor suus, excepto dolore Filij, cuius exemplar dolor suus assimilabatur, mirâ enim & incredibili compassione tenebatur, atque inexplicabili sermone; dolores namque & opprobria Filij in se retorquens, in suam propriam personam recipiebat, sentiens hoc quòd & in Christo Iesu, in animo enim illi Martyri Commartyr adstabat, vulnerato con-

vulnerata

vulnerata, Crucifixo concrucifixa, gladiato congladiata: pallebat decor munditiæ, & ipsa tabescebat, quia talis in ipsa relucebat effigies, qualis ab objecto corpore scilicet Filij resultabat, sordebat sputis facies gloriosa, sordebat & ipsa luctu mæstitiæ, non enim alium habitum prætendebat amans, nisi qualem virtus amoris expresserat ab amato. Quia ut addit *Laur. Justinianus lib. de Christi agone.* Cor Virginis clarissimum fuit speculum passionis Christi, & perfecta eius mortis imago. *Bonav. rursus in Serm. Div. Amor.* Mater & fons dolorum, Mater dolentium, Virgo vulnerata incomparabilis amoris vulneribus.

Ex hoc *Epiphanius orat. de laud. Deip.* vocat. Thronum cruciformem. *Basilii Seleucus orat. de Annunc.* Universos Martyres suo splendore tantum excedentem, quantum sol astra. *S. Ambros.* affectum patiendi attingit *de instit. Virg. cap. 7.* Stabat ante crucem Mater, & se persequentibus offerebat. *S. Paulin. Epist. ad S. August. 58.* Nunquid Simeonem de passione Mariæ, quæ nunquam scripta est hæc prophetasse credendum *Luc. 2.* Et tuam &c. An verò de Materno ejus affectu, quo postea in tempore passionis assilens cruci, quia hoc erat fixum, quod ipsa pepererat, Maternorum viscerum dolore confixa est, & animam illius, illa quæ ejus secundum carnem Filium, ipsa spectante confoderat, crucis romphæa penetrabat, video enim in psalmis ita de Iosepho dictum esse psalmo 104. *Humiliterunt in compedibus pedes ejus, ferrum pertransiit animam ejus.* Sicut in Evangelio dicit Simeon: *Et tuam ipsius pertransiit animam gladius.* Non ait carnem, sed animam; in qua pietatis affectio continetur, & doloris aculeus quasi gladius operatur, cum aut aliquâ carnis suæ injuriâ afficitur, ut Ioseph qui non mortis, sed injuriarum pertulit passiones, in servum venditus, & in reum vincularis, aut cum affectionis internæ tristitiâ, vel dolore cruciatur, ut in Maria.

Apud *Bernardum in lament. Virginis.* Nec lingua poterit loqui, nec mens cogitare valebit, quanto dolore afficiebantur pia Mariæ viscera. Nunc solvis Virgo cum usura, quod in partu non habuisti à natura, dolorem Filium pariendo non sensisti quem mulieres, replicatum Filio moriente passa fuisti. *Rupertus in cantic. cap. 2.* Maria fuit Liliū inter spinas, quia quæcunque spinæ Filium, eadem Matrem confixerunt, & lacerarunt vulneribus condolentiæ & passionis, & sicut Filius spinas pertulit, & confregit: sic de Matre veraciter semper prædicabitur: Cunctas hæreses interemisti. Ex quo sequitur, quod infert *S. Anton. 4. pag. tit. 15. cap. 24. parag. 1.* Quando quis dat animam suam dationi animæ debetur aureolâ Martyrij, ergo dationi pretiosissimæ animæ debetur pretiosissima aureolâ Martyrij; sed Bina Virgo dedit pretiosissimam, & dilectissimam animam, id est vitam Filij, & pretiosiore quàm B. Petrus animam, id est vitam sui ipsius:

fuit enim pretiosissima vita Filij, cum pretium fuerit totius mundi, ergo habet pretiosissimam aureolam Martyrij.

Alia ratio. Dolor causatur ex amore, ut quanto quis plus amat, tanto plus doleat de amissione ejus; dolor autem Sanctorum in martyrijs eorum causatur à natura, propter separationem animæ à corpore: dolor autem B. Mariæ à natura ex gratia, sed major etiam à gratia, imò fortior & perfectior est causatus à gratia, quam à natura: ergo improporcionabiliter fuit major dolor ejus in passione Filij, quam Martyris cujusquam in sua passione. *Bernardin. tom. 3. serm. 2. art. 2. cap. 4.* Iste ex *August. 4. confessionum*, modus est amantium velle pro invicem mori, nec dubium hoc erat amoris in Virgine Benedicta, ut infinities si potuisset, se morti pro Filio tradidisset, sic enim David voluit mori pro filio suo 2. *Reg. 15.* Fuit itaque etiam in Filio Martyr, & plus quam Martyr, sed etiam Corona Martyrum. *S. Joseph Confess. in Menais 6. Martij.* Divini Martyres cum te esse Virginem Matrem pernovissent, tuæ gloriæ magnitudinem celebrantes, immortalium in altissimis præmiorum hæreditatem adièrunt. En Reginam Martyrum, quâ jure canat *Ecclesia Romana*, & quam consonat *Græci*! Unde ex *S. Joseph Confess. seu magis totius Ecclesie Orientalis mente 23. Martij* canitur. Absque ullo Virginitatis tuæ dispendio, Verbum in te Patris habitavit, atque huc tanquam ad domum suam attraxit illum præcellentem Martyrum chorum, qui te ceu Virgineam Numinis Matrem clara voce prædicaret. *Idem ibid. 9. April.* Athletarum seu Martyrum chorus concinit tibi, animi quam gratissimi hymnum, velut auspiciis tuis & ductu ô Virgo veneranda ad victoriam ex tyrannis reportandam adjuvas *ibid. 28. April. Græci canunt.* Uterus tuus sicut acervus frumenti exsplenduit, quæ alimento immortalitatis, cunctorum fidelium animas nutrit, ac præcipue Martyres lætitiâ singulari confirmat. *Philippus Abbas Bone spei lib. 3. in Cant. cap. 15.* Quisquis amans Christum, passioni, & Martyrio se addicit, ipsa illi auxilium, & curam impendere gratulatur, & quidquid ille proficit totum proprium arbitrat. Scribit *Cornelius à Lapide in act. 7.*

Ut à testimonijs ad exempla res deducatur, & in primo Martyre Christiano, instar omnium quomodo Virgo Corona sit Martyrum explicetur, milib. Romæ asseveravit R. P. Melchior ab Helmont Antverpiensis Franciscanus, qui quater Jerosolymam est peregrinatus, ibique diu habitavit, ibidem lapidem ostendit, in quo B. Virgo cum S. Joanne pro Stéphano toto lapidationis tempore preces fuderit. Ergo S. Stephanus suam Martyrij coronam (*idem ait*) debet B. Virgini. Ecce undè primus Martyr accepit coronam.

8. Doctores

g. Doctores Beatam dicunt.
Quia est Liber sapientiæ.

Virgini ita canit *Orientalis Ecclesia, desumpto à S. Joseph. Confess. cant. Men. 6. Martij.* Tibi intaminato recentissimi nitoris Volumini Sapientia Divina inscripta est. *Sabbas Men: 23. Aprilis.* Tu ò Genitrix Dei, Sapientiam cælestē in utero tuo comprehendens planè sapiens quoddam cœlum effecta es, per quam cœli sapientiam; facta sunt cœlum, & terra, ac denique omnia, quæ continentur in illis. *Et ibid. Græca Ecclesia 2. Julij.* Tu Fons exiitiss sapientiæ, undè Divina sapientia omnibus tui cultoribus perfruenda procedit.

Benè *Bernard. serm. Signum Magnum.* Maria jure sole perhibetur amicta, quæ profundissimā Divinæ Sapientiæ ultrà quàm credi potest penetravit abyssū, ut quantum sine personali unione creaturæ conditio patitur, luci illi inaccesibili videatur immerfa. Undè illam sapientiam *Moyfes* nactus, quā *Pharaonem* confutavit? *populum* rexit? nonnè *Doctor* ad *Rubum ardentem* inauguratus? qui erat Virginis symbolum. Ubi *Solomon* in Regem constitutus, nisi ad *Arcam*? quæ Virginem designabat. *Georgius Metropol. 24. Martij ode 5. in Men.* Esto paratus ò Divinæ munditiæ Liber! quippe tibi Spiritus S. digito inscribetur, Sapientia Divina, sed incarnata, quæ insipientiæ meæ prævaricationem tollat è medio! ò aureum item Candelabrum ignem recipe Divinitatis, ut per te illuceat in mundo, unaque iniquitatum nostrarum tenebras dissipet.

De *Scoto* illò Principe Theologorum Doctore Subtili *Hugo Cavellus* in vita ejus, quam præfixit ejus quæstionibus in libro sententiarū editis Antverpiæ apud *Joannem Keerbergium* anno 1620. sic loquitur *cap. 1. Noster D. Subtilis cognominatus Scotus*, dum humanioribus studet literis stupidum se, & planè hebetem (sicut revera fuit) animadvertens, quodam die sub arbore solitaria, Dei misericordiam pro hebetudine expellenda, & intellectu illustrando lachrymis & singultibus implorat, cui somno jam correpro, Regina cœli Mater Dei & hominis, Maria, præsciens juvenem futurum sui honoris, & immunitatis ab omni peccato actus, & originis, propugnatorem acerrimum; apparet, animos addit, pergere in studiis suadet, se ei scientiam ab infinita quam genuit Sapientia impetraturam pollicetur, modò sibi vicissim fideliter inservire promittat. Gratias ille gaudens agit, obsequium vovet. Expergefactus Virginea apparitione, totus latibundus sua studia prosequitur, Dei Matris beneficio sibi illustratum experitur intellectum, promissi memor, suum semper M. Virgini vovet obsequium, crescentibus in eo ad mensuram doctrinæ Sanctissimæ Doctrinis devotione & cultu.

De *Ruperto Abbate Tuiten:* simile narrat *Tribemius lib. de Monasterio Hirsaugiensi.* Adeò ille fuit tardi ingenij, ut nullo labore aptum ad studia se reddere

dere posset. Cùm ecce mærenti noctu se Virgo ostendit, & quæ erant à Ruperto postulata dedit. Undè statim factus Princeps Theologorum Germaniæ. De *Hermano Contracto* haud dispar narratur. Hic de Comitum sanguine in Suevia oriundus, sed omnibus captus membris, factus monachus orabat, ut eo morbo liberaretur. Comparuit illi B. Virgo, deditque optionem, mallène sanus fieri, & rudis ut erat permanere, an morbidus omnibus scientijs insigniri? elegit hoc, & statim linguas, Græcam, Latinam, Hebræam ita percepit, ut si natus in ijs esset. Hic composuit illud *Salve Regina*. Huic non absimile de altero *Hermano Ordinis Prædicatorum Religioso*, narrat *Ferdinandus à Castello lib. 2. cap. 22. de rebus S. Dominici*.

Notissima est de *Alberto Magno* historia, quem inhabilitas ad studia usque ad deserendum monasterium sollicitabat, quomodo in visu obtulit illi Virgo Philosophiam, & Theologiam, quarum priorem præelegit. *Illius tantùm orationem quam studiis solitis præmittere iuvat apponere.* S. Maria secundum nomen tuum Illuminatrix cæli, & terræ, quæ in multis de secretis Filij tui & verbis Dei Patris à sæculis in Deo absconditis, etiam Angelica lumina illuminasti, da mihi intellectum luminosum, conceptum stabilem, mentem tenacem, scientiam certam, sedem firmam, sermonem convenientem, qui me audientibus det gratiam, sermonem scilicet, qui sit ad fidei confirmationem, ad Ecclesiæ ædificationem, & gloriam nominis tui Filij Domini nostri Iesu Christi, ad perpetuam laudem & prædicationem tuæ misericordiæ, quæ in tam indignum peccatorem misericordiæ tuæ dona conferre non cessas, & proferendo per linguam potentia tuæ non cessas miracula operari. *S. Thomas Doctor Angelicus* quantum dicatus Virgini fuerit testimonio esse potest, quòd infans Salutationem Angelicam chartulæ inscriptæ, è terra sublatam avidissimè deglutiverit.

Quid *Udonens* è stupido trunco ingeniosum dono Virginis, sed ingratitude sua infelicem memorem? Quàm meritò itaque *Guerricus Abbas serm. 1. de Annunt.* In ipsa Virgine, & ex ipsa Sapientia ædificavit sibi domum, in ipsa ex ipsa paravit sibi thronum, cùm in ea, & ex ea corpus aptavit sibi, ita ad omnia perfectum & congruum, ut & domus sit ei ad quiescendum, & thronus ad predicandum, quòd primò tabernaculum ei fuit ad pugnandum, & cathedra ad docendum. Et *S. Anselm. hom. supra illud.* Intravit Iesus in quoddam castellum, sic adnotat. Christus teste Apostolo, Dei Virtus, & Sapientia est, in eo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Christus autem in Maria; ergo Dei Virtus & Sapientia, & omnes thesauri sapientiæ & scientiæ in Maria. Cantus. Ubi legit vulgata. *Sicut Turris David collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis*

alis. paginus vertit. Quæ ædificata est ad docendum. Author sermonis primi super Salve Regina, apud S. Bernard. Origo fontium & fluminum mare, virtutū Auc̄trix, & scientiarum Scientia Sanctorum Maria, quam & olim superstes communicavit sine invidia, & postea varijs occasionibus, ut Divinitus communicaretur exoravit: ita ut quemadmodum in plerisque virtutum Auc̄trix, & in alijs Scientia scientiarum sanctarum methonimicè, atque efficienter sit deprehensa. Quod paucis comprehendit Andreas Cret. in salut. Angel. Speculum intellectuale contemplativæ agnitionis, Virginem appellando.

Scribit quod sequitur *Stanislaus Lubienius Episcopus* in serie Episc. Plocensiu, inter quos ille unus fuit, de *Jacobo* primo hujus nominis in ea Cathedra Episcopo. Hic dum adhuc Parochus esset Albæ Ecclesiæ prope Cracoviam, videretque se valde idiotam, nec curæ animarum sufficere, & ad literas quidem prosequendas deesse omninò impensas, S. Virgini rem seriò commendat, & dum pro more circa meridiem causâ orationis templum proprium, quod erat clausum ingreditur, in majori altari saccum pecuniæ invenit, quo adjutus, studia cæpit prosequi, & in doctissimum virum evasit: pro beneficio deinde Plocensi Ecclesiæ status justæ magnitudinis Salvatoris ac duodecim Apostolorum ex auro intulit. Obdormivit in Domino Anno 1423, Maij 27. Ita Mater S. non solum scientias, sed & scientiarum adjumenta confert.

Sed undè putamus maximo illi Oratori, *Joanni* inquam *Aurei oris*, illam eloquentiam affluxisse? Hic ab infantia S. Virgini impensè devotus. Virgo ipsa apud *Henricum Susonem* vitæ cap. 20. Cùm puer scholasticus esset, & ante aram se demitteret in genua, ibi ego ipsa in lignea imagine Filium suum in sinu meo lactavi, per eandem imaginem dixi Filio, ut paulisper cessaret, sineretque puerum antè dictum mea ubera sugere. Amat sapientiam sapientiæ, eamque fovet.

Audiamus quid scribat in ejus vita *Lucas Vadingus* de S. *Petro Thoma Patriarcha Constantinopolitano Ord. B. Mariæ de Monte Carmelo*. Hic dum Theologiæ studeret, in ea fuit egestate, ut nec vestitum, nec alia corpori necessaria undè compararet haberet; cum semel suas angustias S. Virgini proponit, & orat nè ob egestatem cogereetur studia abrumpere, Virgo Sancta se dat ejus conspectui, ac dicit: Fili mi nè te sollicitum paupertatis cura detineat, aut mæstum, quoniam te nunquam deteram, studeas alacriter. Filioque meo debite semper inservias, ac mihi, his dictis disparuit. Postera die missam de S. Virgine dicit Petrus, ac ubi finivit, accessit ad eum vir quidam nobilis, apud eum peccata per confessionem depositurus, & facta confessione, sex Regia auri numismata impertitus est, & ab eo tempore Petrus nunquam sensit penuriam. Sed

Sed & ipsa Virgo S. aliquando egit Magistram. Certè de S. *Catharina Senens* in ejus vita scribitur. Quòd cum rudis omnia legendi prima elementa literarum magno conatu ediceret, nec multum proficeret, invocata SS. Virgine, subibit non tantum legendi peritiam accepit, sed etiam ad arduas difficilesq; Theologie quaestiones, quas ei interdum objecerunt eruditissimi, promptissime respondebat, & difficillima S. Scripturae loca interpretabatur. Eadem Dei Mater S. *Origenem. Ord. Erem. S. Augustini, & Socias illius* edocuit legere. *Poll. in Jan.* Eadem sine dubio mellifluum os Bernardi effecit, cum ei tres guttas lactis instillavit; quo suscepto laudes quam plurimas caelorum Reginae composuit. Ita *Chrysof. Hemiquet* in suo *Menologio* die 13. Maij.

9. Virgines Beatam dicunt, quia est
Thesaurus Castitatis.

Chrysof. apud Metaphr. Quaecunque estis Virgines ad Matrem Domini confugite, illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, & incorruptibilem professionem patrocinio suo vobis conservabit. Venite etiam non Virgines, & et hoc Thesauro accipite castitatem. Ut *Richard. lib. 1. ejus vite.* Ex hoc & alio. Nam ut *Concilio Eptes. cap. 7.* Maria impollutus, & purus impollutae Virginitatis Thesaurus, Decusque & Ornamentum. Ipsa enim ut ait *S. Joseph Confessor Men. 4. Jan. ode 3.* Cum ante partum, tum in partu semper illa Virginitate fultit Mater, & Virgo. Ipsa ut *S. Theophil. Men. 7. Jan. ode 1.* Virginitatis sacratissimum Templum. Ut *S. Damasc. 27. Jan. ode 5.* Super omnem castitatis perfectionem evecta, rubicunda & cocco tincta Virginitatis Rosa. Quia ut *idem ibidem ode 7.* Est Fons integritatis, munditiarum omnium Promptuarium. Ipsa teste *Sponto Cantic. 2. Liliun inter spinas.* Hoc est ut interpretatur ibi *Dionys. Carthus.* Illius respectu reliquorum Virginitas quasi spinæ videntur. Adeo ut *S. Sabbas 30. Jan.* dicat. Equidem tibi fulgens Angelus aditit, sed Virginitatis tux fulgoribus adeo repercussus, ut tui splendoris admiratione, gloriose lucis suae oblivisceretur, undè cum tremore salutationem peregit. Itaque docet *S. Romanus Diaconus in Men. 10. Febr.* Quòd Angelorum puritatem transcendat. Quidni & nobis eam impertiat. *S. Ambrosius* siquidem docet *lib. de instit. Virg. cap. 7.* Quòd videntis tanta erat ejus gratia, ut non solum in se Virginitatis gratiam servaret, sed etiam his quos videret integritatis insigne conferret.

Quod undè processerit, & quomodo factum facile intelliget, qui attendit quid dicat *Novarius lib. 4. elect. sum. 419.* Impura ipsa Angelorum puritas est
Virginea

puritati comparata. *Stelle non sunt munda in ejus conspectu.* Job 25. Angeli enim qui stellarum nomine significantur Virgineæ puritati comparati, mundi quodammodo apparent.

Unde cum *Eccles. Græca in Men. 4. Martij* oremus. Tu ô Virgo tanquam firmamentum fidelibus datum à Christo, qui ad tantam te gloriam evexit, continentia nos robore mature accinge. Accinxit illum Fratrem Regis Hungariæ, de quo *S. Anselm. epist. ad Coepisc. Angliæ.* Qui dum graviter infirmus D. Virgini pro vita vovit castitatem, statim luce cubiculum refulsit, & lucem secuta sanitas. Sed & quod evenit multis eidem accidit, hic electus in Regem, cum sponsa deducitur ad templum, habebat autem constantissimum usum, quotidie ante cibum horas (ut vocant) Virginis orare, commemorat nondum se fecisse satis, incipit, & ad verba devenit. Quam pulchra est, & quam decora. Clarissima Virgo ante altare comparet Angelis adstantibus, & ait Juveni: Si pulchra sum, & decora, ut dicis, cur me dimittens aliam sponsam elegisti? Juvenis subjecit. O Domina quid me jubes facere? at illa, si sponsam carnalem amore meo dimittis, me in Sponsam cælesti in regno habebis. His auditis juvenis clam regnum deseruit, Aquilejam venit, super rupem vitam eremiticam duxit, ac demum sanctitate sua proditus, in Patriarcham loci electus, gratitudinis ergo & obedientia (nam hoc Virgo imperaverat) festum Conceptionis devotè obeundum constituit.

Quam meritò *Ephrem orat. de Deip.* appellat. Coronam Virginum. *Cyrillus Alex. hom. 6. contra Nestoriū.* Virginitatis Coronā. *Idesons. serm. 1. de Assumpt.* Fastigium omnium Virg. Et *serm. 3.* Exemplū perfectæ Virginitatis. Et *sermone 4.* Caput Virginum. *Damasc. orat. 1. de Nativ. B. M. V.* Thesaurum Virginitatis. *Chrysolog. serm. 23.* Reginam totius castitatis. *Anselm. de excell. Virg. cap. ult.* Matrem Virginitatis. *Grison serm. de Concept. Virg.* Dico quod Physiognomia Virginis movebat aspicientes ad omnem castitatem, & luxuriosas extinguebat, mortificabatque cogitationes, hac donante Justina vicit dæmonem à Cypriano immisum, vicit, & Cyprianum ad castitatem reduxit, & lucrata est socium martyrij. Ut *Daavolt. cap. 2. exempl. tit. 39.* Ugo *Carenfis in cap. 8. cant. B.* Virgo Murus est stabilis & firmus, nobis ad defensionem & munitionem datus, in cujus persona subditur. *Ego Murus.* *Cantic. 8.* Per exemplum scilicet pudicitia habet etiam pudicitia curam, cujus ipsa prima Deo votum fecit. Bene *S. Cyrill. hom. 6. contra Nestorium* vocat illam Lampadem inextinguibilem, illam nimirū, cum qua Gedeon hostes vicit. *Ambros. de Injbit. Virg. cap. 5.* Egredia Maria, quæ signum sanctæ Virginitatis extulit, & intemeratæ

intemeratæ Virginitatis pium Christo vexillum levavit. Nimirum & pugna, & castra debent esse, ubi Virginitas. Cantic. 6. Quæ est ita *terribilis, ut castrorum acies ordinata.* S. Paschas. in Psalmo 44. Ut sciatis Virginitatem semper debere esse armatam, acsi in acie. S. Thomas de Villanova concione. 2. de Annunc. Sacra, pura, & immaculata Virgo, cui etiã præ alijs hoc erat Virginitatis nsigne, ut inspectores suos, ut ita dixerim Virgines faceret, erat enim in ea, ut Prophetæ utar eloquio, Virgines germinans Virginitas, Consonat Alexander Alensis 3. p. 9. n. 2. 4. 5. Tanta fuit in Virgine sanctificatio, ut etiam extenderetur ad alios, undè etiam dicuntur fideles, cum Maria pulcherrima fuerit, à nullo tamen unquam potuit concupiscentia, & hoc erat, quia virtus suæ castitatis & sanctitatis extinguebat omnem motum carnalem in alijs aspicientibus ipsam. Undè meritò Joseph eundo in Ægyptum cum illa, non timuit sibi ut quondam Abraham propter Saram.

Idem Gerson serm. de Nativit. Virg. consid. 3. Nullus aspectu Virginis quævis esset pulcherrima nimis, urebatur, aut inflammabatur ad carnis fædam concupiscentiam, sed eam potiùs extinguebat Divinus ille aspectus quasi frigida quidam ros per oculos Virgineos expiraret, vel efflueret à mente sua castissima. Damasc. in Men. 27. Jan. strophà 4. sic Virginem salutatur. Salve munditiarum omnium Promptuarium. Albert. M. super Missus cap. 82. B. Virgo est Mater omnium in Virginitate, quæ prima sine præcepto, consilio, vel exemplo Virginitatis munus Deo obtulit, per quod omnes Virgines per imitationem Virginitatis genuit.

Hinc credo dicitur ab Epiphani. heres. 78. Princeps Virginitatis. Ab Ambrosio: de instit. Virg. cap. 6. Magistra Virginitatis. A Chrysost. serm. 143. Virginitatis Decus, integritatis Corona, Decus totius castitatis. A Leandro Hispano in instit. Virg. Mater & Dux Virginum. A Damasceno orat. de Nativ. ejusd. Virginitatis Thesaurus. Ab Idiota in contemp. de B. Virgine cap. 6. Virginitatis Principia. Ab Ansel. lib. de excell. Virg. capite ultimo. Mater Virginitatis. A Bernardo serm. super Missus. Regina Virginum. Et serm. super Signum Magnum. Virginitatis Primiceria. A Riccardo, à S. Lauv. de laud. Virg. lib. 3. & Alex. Alens. in Psal. 6. Signifera & Exemplar Virginitatis. Ab Alano Insulensi in cap. 1. cantic. Signifera Virginitatis. Ab Alberto Magno in Mariali cap. 182. Mater Virginum, A Bonavent. litan. B. V. Virginum Signifera, Flos Virginitatis, & Decus, nova Virginum Excelsitatio. In speculo verè lect. 2. Primitiva Virginum.

Hic jam exclamemus cum Cyrillo Alexandr. hom. 6. contra Nestor. Salve Sancta Deipara, pretiosus totius orbis Thesaurus, Lampas inextinguibilis, Corona

Virg

Virginitatis, Sceptrum rectæ Doctrinæ, Templum insolubile. Nam ut *Proclus Archiep. Constantinop. hom. in Nativ.* Hæc illibata Virginitatis purus ille Thefaurus, Decusque & Ornamentum. *Albertus M. in S. Lucam.* Maria interpretatur amarum Mare, quia noxias delectationes nostras, ut amarum mare amaricat abundanter, terrenas voluptates carnisque illecebras, ac delectationes ita amaras reddit, ut omnes ab illis abhorreamus.

Hinc dixit *Damasc. orat. 1. de Nativ. Deip.* Tu Virginitatis feracissima Planta: per te enim Virginitatis pulchritudo latè se diffundit. Et consilium suggerit *Alb. M. in Luc.* Si illecebræ carnis te trahant, & superantes jam ad illicitas delectationes te propellant, baptisa te in amaritudine maris, & nomina Mariam, & sic pro certo in te ipso experieris, quod justè vocatum est nomen Virginis Maria. *Buteo in hymno.* Corona Virginitatis. *Ambros. lib. 2. de Virg.* Disciplina omnium Virginum. *Idesons. cap. 10. de Virg. B. V.* Æternitas Virginitatis. *Giselb. Altercat. cap. 19.* Princeps Virginum prævia. *Bonav. in Psalt. min.* Flos Regalis. *Sergius Hierapol. orat. de Nativ. B. Virginis.* Decus singulare & Ornamentum Virginitatis. *S. Ephrem de laud. B. V.* Corona Virginum ob immensum fulgorem, & splendorem inaccessa. *Richard. à S. Lauy. lib. 4. pag. 234.* Signifera & Exemplar Virginitatis. *Eucherius Presbyter.* Complémentum puritatis, & virtutis.

Audiamus jam *Chrysostomum* qui *serm. de B. Virgine* adhortatur. Quæcunque estis Virgines ad Matrem Domini confugite, illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, & incorruptibilem possessionem vobis patrocinio suo conservabit. Causam etiam supradictorum dat. *S. Thomas in 3. p. dist. 3. q. 1. art. 2. q. 1. ode 4.* Gratia sanctificationis in B. Virgine non tantùm repressit in ea motus illicitos, sed etiam in alijs efficaciam habuit, ita ut quamvis esset pulchra, à nullo unquam potuit concupisci. Et ut citatus *Alensis 3. p. q. 9. n. 2. art. 5.* Beata Virgo suo aspectu concupiscentiæ motus extinxit.

10. Confessores Beatam dicunt.
Quia preces illorum Deo offert.

Venite invitat *S. Sabbas 3. Jan. ode 9. Men.* atque omnes mentibus puris intaminatisque labijs gloriosè laudemus illam Emanuuelis intemeratam ac super omnes Virgines purissimam Matrem; sacrificia Deo ex illa nato per eandem offerentes. *Andr. Cret. orat. 2. de dormit. B. Virg.* Precibus nostris misericorditer annuens (Deus) respondet, & per illam tanquam per Advocatricem orationes nostras

nostras exaudit. S. Virgo est Templum illud Salomonicum, ut *Richard. à S. Laur. lib. 2. de laud. Virg. partic. 5. ait.* Maria designata est per templum Salomonis, de quo dicit Dominus 2. Paralip. 7. *Oculi mei erunt aperti, & aures meae erunt erectae, ad orationem ejus qui in loco isto oraverit, & sanctificavi locum istum.* Isaia 60. *Offerretur super placabilem altari meo.* *Richard. à S. Laur. lib. 2. de laud. Virg. partic. 5.* Maria dicitur Altare placationis, cum super hoc altare offerunt dona & sacrificia sua. *Guerricus Abbas serm. 2. de Assumpt. V.* inducit Deum sic loquentem. *Veni Electa mea, ponam in te thronum meum, in te quandam mihi sedem regni constituam, de te judicia decernam, per te preces exaudiam.*

Bernard. de Nativ. B. Virginis in sine. Non impotens erat Deus, & sine hoc aquae ductu, id est sine Maria infundere gratiam prout vellet, sed tibi vehiculum voluit providere; forte enim manus tuae aut sanguine plenae, aut infectae manibus, quod non eas ab omni munere excusasti, ideoque modicum istud quod offerri desideras, gratis illis, & omni acceptione dignissimis Mariae manibus offerendum cura, si non vis sustinere repulsam. Nimirum candidissima quaedam lilia sunt, nec caufabitur ille liliorum amator, inter lilia non inventum quidquid illi sit, quod inter Mariae manus invenerit. Sic *Levitici. 16.* Summus Sacerdos precaturus pro populo, prius Fumum incensi prae-mittebat, qui notabat Deum juxta *Richard. lib. 12.* Sic Daniel oraturus *Dan. 6.* Fenestram aperiebat, quae erat imago Divae nostrae juxta *August. serm. 15. de tempor.* Imò ipse Christus exemplum nobis orandi daturus in monte Oliveti orat, qui *Richard. lib. 8.* significat Sanctissimam, & dum in cruce pro genere humano sacrificaret Mariam sibi, nobis in exemplum adesse voluit.

Isaia quondam *cap. 6.* querebatur sua labia polluta, expurgavit Angelus calculo, quem de Altari tulit. Altare est Virgo Sancta. *Methodio orat. de Hyppolito.* flores sunt nostrae preces, sed meliores evadunt, ubi in Horto plantati fuerint, est teste *Ruperto in cant. 4.* Deipara. Etiam pavimento ipsum *3. Reg. 6.* templo auro reatum erat; ita qui in Deipara manet, esto pedibus sit calcandus instar pavimenti, inauratus fiet. *Albertus Magnus in Bibl. Max: ad Levit:* Regina mundi dicitur Officium praesentationis, ad quod omnis peccator praesentari debet. *Levit. Homo qui obtulerit hostiam Deo, ad placandum sibi Deum, offeret primo ad ostium tabernaculi,* id est ad Mariam.

Et ita faciebat *Henricus Suso* ut ipse fatetur. Cum surgo mane, ad te praesentem respicit anima mea, & cum sero dormitum ab eo, te postremam contemplantur, certa videlicet, quidquid purissimis manibus tuis oblatum fuerit, & commendatur.

mendatum, etiamsi in se ipso vile & exiguum sit, gratum & acceptum reddi apud Deum, idque obtuam Deo id exhibentis dignitatem; Neque enim rejici ullo modo potest, aut respui, quidquid ipsa utpotè purissima, charissimo Filio præsentaverit. Sed hic monet *Guilielmus parvus in cap. 3. Cantico: apud Delr:* Fædas petitiones Mater Filio non offert, nec suscipit offerendas.

CAPUT VII.

Beatam dicit Virginem omnis hominum generatio in particulari.

1. Beatam dicunt Sacerdotes.

Quia Mater Sacramentorum.

Mater est; omnes enim per baptismum nascimur filij Ecclesiæ. In hac aqua nos Petrus illius Præses piscatur. Atqui *Gullel. in cantic. 4.* Virginem sic alloquitur. De te fluxit fons hortorum, per te venit baptismum fidelium. Illa est Puteus aquarum viventium, id est largientium vitam, & salientium in vitam æternam. Illa est Mater Eucharistiæ, seu panis illius. *S. Maximus Taurinensis homil. de Dominica in Ratis.* Legimus in libro Moyse de manna vermiculos procreatos, digna sanè, & justa comparatio; siquidem de manna vermiculus gignitur, & Dominus Iesus de Virgine procreatur, quin potius ipsam Mariam Manna dixerim, quia est subtilis, splendida, suavis, & Virgo: quæ cælitus veniens cunctis Ecclesiarum populis cibum dulciorem melle defluxit. Illa juxta *Epiphani. orat. de laud. Deip.* Mensa fidei intellectualis, panem vitæ mundo suppeditans. De Sacramento Confirmationis videtur idem locutus *S. Epiphani. de laud. Virg.* B. Virgo Nubes est lucida, quæ fulgur de cælo lucidissimum ad illuminandum mundum deduxit Christum. Nubes cælestis quæ tonitruum Spiritus S. in se ipsa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritus S. in universam terram ad producendum fidei fructum cum impetu dimisit.

O 3

De